

Magyar BŰNÜLDÖZŐ

A Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesületének tudományos-szakmai folyóirata

Alapítva: 2010

XV. évfolyam 1-2. szám

2024/1-2.

JUBILEUMI KIADÁS

A TARTALOMBÓL

Jakab György

Ünnepi beszéd a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete
alapításának 20. évfordulója alkalmából

Dr. Pongrácz Alex

Epizódok a földrajzi determinizmussal
kapcsolatos államelméletek történetéből

Zsolt Hóbor

The Role of Oxygen Forensics in Law Enforcement

Horváth Mihály

Off-line bűnök on-line!

Csupor Máté – Kéri Zoltán

Szlovák-magyar közös siker

Gyórfi Emese r. alezredes

a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Vizsgálati Osztály
osztályvezetője, a Dr. Dobos János-díj kitüntetettje

Magyar
BŰNÜLDÖZŐA MAGYAR BŰNÜLDÖZŐK SZAKMAI EGYESÜLETÉNEK
TUDOMÁNYOS-SZAKMAI FOLYÓIRATA

Megjelenik: félévente

Elektronikus megjelenés: <https://bunuldozo-press.hu/> <https://www.bunuldozok.hu/lapsz%C3%A11mok>

Kiadja:	Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete
Felelős kiadó:	Jakab György általános alelnök
Szerkeszti:	a Szerkesztőbizottság
Elnök-főszerkesztő:	Dr. Pongrácz Alex PhD
Főszerkesztő-helyettes:	Hóbor Zsolt
Szerkesztőbizottság tagjai:	Prof. em. Dr. Blaskó Béla PhD ny. r. vezérőrnagy Dr. Kovács Lajos ny. r. ezredes Dr. Erdős Csaba PhD Dr. Vígh András r. alezredes, PhD <i>Dr. Lakatos János ny. r. ezredes †</i> <i>Dr. Bócz Endre, CsC. †</i>
Olvasószerkesztő:	Horváth Zsófia
Szerkesztőség:	1048 Budapest, Külső Szilágyi út 120. Szerkesztőségi e-mail: office@bunuldozo-press.hu Cikkbeküldés: press.bunuldozo@gmail.com
Lapnyilvántartási szám:	163/0474/2/2010 HU ISSN 2061-8727 (nyomtatott) HU ISSN 2062-1078 (online)

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A lap olyan írásokat közöl, melyek alapvetően a bűnüldözési szakterület problémáival, a szakterületet befolyásoló jogalkotási kérdésekkel foglalkoznak, és a társadalmi devianciákat, a bűnüldözés problémakörét kriminalisztikai, kriminológiai, kriminálszociológiai, büntetőjogi és rendészeti, valamint – az interdiszciplináris személelmód jegyében – állam- és jogtudományi szempontból elemzik, értékelik. ♦ A szerzők szakmai véleményét a lap hűen közli, azok tartalmáért teljes mértékben a szerző felel, ezért a közölt tanulmányokban megjelenő vélemények és következtetések nem feltétlenül azonosak a lapalapító véleményével. ♦ A szerkesztőség – az érdemi mondanivaló érintetlenül hagyása mellett – fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására és tipografizálására. ♦ A szerkesztőségnek nem áll módjában a kéziratokat megőrizni és visszaküldeni. ♦ A szerkesztőség másodközlést alapvetően nem vállal.

Tartalomjegyzék

JAKAB GYÖRGY

Ünnepi beszéd a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete alapításának 20. évfordulója alkalmából	9
Dr. Dobos János-emléknap és Egyesületi Jubileumi Emlékkülés.....	13

HÓBOR ZSOLT

Az Oxygen Forensics szerepe a bűnüldözésben	28
---	----

ZSOLT HÓBOR

The Role of Oxygen Forensics in Law Enforcement	33
---	----

DR. NAGY SÁNDOR ISTVÁN – DR. GONDA ÉVA

A mesterséges intelligencia által vezérelt chatbotok felhasználásával elkövetett egyes bűncselekmények empirikus vizsgálatának tapasztalatai.....	37
---	----

DR. PONGRÁCZ ALEX

Epizódok a földrajzi determinizmussal kapcsolatos államelméletek történetéből	47
---	----

HORVÁTH MIHÁLY

Off-line bűnök on-line!.....	57
------------------------------	----

CSUPOR MÁTÉ – KÉRI ZOLTÁN

Szlovák-magyar közös siker.....	73
---------------------------------	----

---

¹ Részlet dr. Lakatos János alapító főszerkesztő expozéjából. *Magyar Bűnüldöző*, 2010/1. szám, 7. o. (Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete, Budapest, 2010).

KÖZLEMÉNY

A Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete Tisztújító Közgyűlése 2024. november 14-i ülésén az egyesület elnökségébe – 2024. december 1-jei hatállyal, öt éves időtartamra –

Hóbor Zsolt elnökségi főtanácsost, alapító-örökös tagot az **egyesület elnökének**,

Jakab György elnökségi főtanácsost, alapító-örökös tagot az **egyesület általános alelnökének**,

Horváth Csaba elnökségi főtanácsost, rendes tagot az **egyesület alelnökének**

megválasztotta.

Dr. Kovács Lajos s.k.

a Közgyűlés Általános és Ügyrendi Bizottság
elnöke

Elnöki köszöntő

Hóbor Zsolt

Tisztelt Olvasóink!

Mindenkit szeretettel köszöntök, akik periodikánkat olvassák.

Húsz évvel ezelőtt egy kis csapat tagjaként alapítottuk meg a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesületét, és azóta is töretlenül tagja vagyok ennek a közösségnek. Az elmúlt két évtizedben főtitkárként dolgoztam azon, hogy az egyesület hagyományait és értékeit megteremtsük és megőrizzük, miközben a szakmai fejlődés és az együttműködés lehetőségeit kerestük. Ezek az évek megerősítettek abban, hogy a közösségünk ereje és összetartása a legnagyobb értékünk.

Ez év decemberében nagy megtiszteltetéssel és felelősséggel vettem át az egyesület elnöki pozícióját. Célom, hogy a megkezdett munkát változtatás nélkül folytassuk, építve azokra az alapokra, amelyek az Egyesület sikerét eddig is biztosították.

Megragadva az alkalmat, megköszönöm Jakab Györgynek a munkáját, aki húsz éven át elnökként állt az egyesület élén: nélküle nem lenne a MABÜSZKE olyan, amilyenné vált. Munkájára, tanácsaira általános alelnökként a jövőben is számíthatok.

Köszönöm mindazok bizalmát, akik eddig is segítették munkánkat, és akik hozzájárultak ahhoz, hogy most – ha „csak” elektronikus formában is –, de kezükbe vehetik a *Magyar Bűnüldöző* aktuális példányát. Szaklapunk azoknak a vívmányainknak az egyike, melynek megőrzésére és továbbvitelére kiemelt hangsúlyt fektetünk.

Együttműködésünkkel és elkötelezettségünkkel hiszem, hogy továbbra is eredményesen képviselhetjük közös céljainkat.

Főszerkesztői gondolatok

Dr. Pongrácz Alex

Üdvözlöm az alapításának huszadik évfordulóját ünneplő Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete szakmai-tudományos folyóiratának Tisztelt Olvasóit. Ha már az évfordulóknál és jubileumoknál tartunk, talán az sem számít érdektelennek, hogy folyóiratunk, a *Magyar Bűnüldöző* immáron a 15. évfolyamába lépett.

Amint azt a fenti, Hóbor Zsolt által jegyzett közleményben is olvashatták, az Egyesület a fennállásának második évtizedét átlépve új elnökséget választott, emellett pedig a hagyományos Dr. Dobos János-emléknapi megemlékezést az Egyesület húsz esztendő működéskére emlékezéssel egybekötött rendezvényt is tartott – az utóbbiról pár oldalt lejjebb görgetve olvashatnak.

A tanulmányok sorában először Hóbor Zsolt írását olvashatják az Oxygen Forensics bűnüldözésben betöltött szerepétől, magyar, illetve angol nyelven.

Ezt követően Dr. Nagy Sándor István, illetve Dr. Gonda Éva szerzőpárosa tudományos igényességgel számol be a mesterséges intelligencia által vezérelt chatbotok felhasználásával elkövetett bűncselekmények egyes aspektusairól, valamint az ezzel kapcsolatos empirikus vizsgálódások eredményeiről.

Dr. Pongrácz Alex tanulmányában az ún. földrajzi determinizmussal kapcsolatos államelméletek történetének néhány epizódját tekinti át.

Horváth Mihály a kibertérben tapasztalható bűncselekmény-típusok egyes kérdéseit járja körül.

A közlemények sorát Csupor Zoltán és Kéri Zoltán közösen jegyzett cikke zárja, melyben a Készenléti Rendőrség, a Nemzeti Nyomozó Iroda, illetve a Szlovák Nemzeti Bűnüldözési Ügynökség közös akciójának „kulisszatitkait” mutatják be olvasóinknak.

Szerzőgárdánk nevében is sikerekben gazdag, békés és boldog új esztendőt kívánok minden olvasónknak.

Jakab György ünnepi beszédet mond
2024. október 30-án az ORFK Auditóriumában

Jakab György

**Ünnepi beszéd a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete
alapításának 20. évfordulója alkalmából**

Tisztelt Tábornok Urak!

Tisztelt Ezredes Asszonyok és Urak!

Tisztelt Professzor Asszonyok és Urak!

Tisztelt Tagtársaim!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, kedves vendégeink!

Ma abból a különleges alkalomból gyűltünk össze, hogy együtt emlékezzünk meg és ünnepeljük a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete alapításának 20 éves évfordulóját. Ez az esemény nem csupán egy dátum a naptárban, hanem egy komoly mérföldkő, amely lehetőséget ad számunkra, hogy visszatekintsünk az elmúlt két évtized eredményeire, kihívásaira és közös munkánk értékére.

Húsz évvel ezelőtt, 2004. december 1-jén egy közös vízióval, merész álmokkal és eltökélt szándékkal ültünk asztalhoz azzal a céllal, hogy megalakítsuk a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesületét. Célunk az volt, hogy képviseljük a bűnüldözés szakterületét, támogassuk egymást, és a szakmai normák szerint a legjobban végezzük munkánkat. Köszönjük az alapító tagok elszántságát, akik hitték, hogy a szakmai összefogás ereje képes formálni a bűnüldözés jövőjét. Köszönet illeti azokat a vezetőket és szakembereket, akik támogatták az egyesület törekvéseit, és akik nemcsak tapasztalataikkal, hanem szívükkel és lelkesedésükkel is hozzájárultak a közös célok eléréséhez.

Kollégáink, akik nap mint nap harcolnak a bűnözés ellen, érdemesek a legnagyobb tiszteletre. Az ő elkötelezettségük, bátorságuk és szakmai tudásuk tette lehetővé, hogy egy erős és összetartó közösséget építsünk, amely képes szembenézni korunk egyre növekvő kihívásaival, és a legjobb eredményeket elérni.

Merem azt hinni, hogy a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete az elmúlt húsz esztendőben mindehhez a maga szerény módján hozzá tudott járulni.

A húsz év során számos projektet valósítottunk meg, együtt dolgoztunk a rendőrséggel, a pénzügyőrség – később NAV – bűnügyi szerveivel, az ügyészséggel, a bíróságokkal és más szakmai szervezetekkel. Az egyesület számos szakmai konferenciát, képzést és egyéb programot szervezett, amelyek nemcsak a

tudásmegosztást szolgálták, hanem erősítették a szakmai kapcsolatok hálóját is. Hogy csak párat említsek meg ezek közül, a teljesség igénye nélkül:

2006-ban a Rendészet és önkormányzás címmel tartottuk meg az első konferenciánkat. 2008-ban éppen ezen a helyen rendeztük meg a gépjármű-finanszírozással kapcsolatos bűncselekmények aktuális kérdéseivel foglalkozó konferenciát, amely rendkívül sikeres volt. 2013-ban tartottuk meg azt a szimpóziumot, amely a büntetőeljárás folyamatát vizsgálta a gyakorlatban.

Ugyanebben az évben roadshow-jellegű rendezvényeinken mutattuk be a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi 100. törvényt Győrben, Budapesten és Debrecenben. 2015-ben pedig két helyszínen is górcső alá vettük a forenzikus tudományok 21. századi kihívásait.

Hölgyeim és Uraim, kedves vendégeink!

Higgyék el, nemcsak a köszönet és a hála érzésével állok most itt, hanem – talán szerénytelenség nélkül mondhatom – büszkeséggel is. Az elmúlt húsz év során a világunkban és hazánkban számos változás zajlott, amelyek jelentős kihívások elé állították a civil szervezeteket. A politikai, gazdasági és társadalmi környezet folyamatosan változott, a bűnözés formái és módszerei is átalakultak. Annak ellenére, hogy e körülmények sok esetben nehezítették a munkát, az, hogy a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete folyamatosan működni tudott, és talpon maradt, komoly érdem. Az egyesület képes volt alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez, új stratégiákat kidolgozni és innovatív megoldásokkal reagálni a felmerülő kihívásokra. Ez a folyamatos fejlődés és alkalmazkodás nemcsak a túlélést biztosította számunkra, hanem lehetőséget teremtett arra is, hogy érvényesítsük mindazon törekvéseinket, amelyek a bűnüldözés eredményesebbé tételét szolgálják. Azt gondolom, erre méltán lehet büszke az egyesületünk – és utalhatok itt most a nevünk hivatalos rövidítésére, amely már beépült a szakmai köztudatba, és nagyon sokan ismerik, tudják, mit is jelent a MABÜSZKE mozaikszó.

Hölgyeim és Uraim, kedves vendégeink!

Ha felidéztek a múlt nehézségeit, eredményeit, előre is kell tekintenünk! A következő években is folytatnunk kell a munkát annak érdekében, hogy még erősebben, és még hatékonyabban tudjunk reagálni a bűnözés új formáira. Ehhez nem elég csak a szűk spektrum ismerete, szélesebb látószöggel kell szemlélődnünk. Törekednünk kell a nemzetközi kapcsolatok kiépítésére, ápolására, hiszen a bűnözés nem áll meg az államhatáron. Tudnunk, ismernünk kell, hogy külföldi kollégáink

milyen eszközökkel, módszerekkel veszik fel a harcot. A bűnüldöző szervek között természetesen megvan ez a kapcsolat, de egyesületünknek is törekednie kell ennek kialakítására, mert hiszem, hogy ez fejlődésünk egyik kulcsa.

Az elmúlt húsz év során az egyesület nemcsak a bűnüldözés területén dolgozó szakemberek közötti összefogást segítette elő, hanem merem azt hinni, hogy ha szerény mértékben is, de hozzájárult a rendészettudományok meghonosításához Magyarországon. Elkötelezetten igyekeztünk népszerűsíteni a kriminalisztika művelését, szaktudásunk átadását és a legújabb kutatások eredményeinek megismertetését. E célok érdekében alapítottuk meg 2010-ben a Dr. Dobos János-díjat, és 2013-ban a Dr. Dobos János-emlékérmét, melyek a kiváló szakmai teljesítményt és a szakma iránti elkötelezettséget hivatottak elismerni. A Magyar Bűnüldöző című szakmai lapunk létrehozása is e törekvéseink szerves része, amely 2010 óta fórumot biztosít a bűnüldözés területén dolgozó szakemberek számára, hogy megosszák tapasztalataikat, ötleteiket és legújabb kutatási eredményeiket. Ezek a kezdeményezések nemcsak a szakma fejlődését szolgálják, hanem erősítik a közösségünket is, és hozzájárulnak a bűnüldözés jövőjének formálásához.

Örömmel jelenthetem, hogy e kezdeményezéseink a mai napig eredményesen és folyamatosan működnek, melyre legjobb bizonyíték a mai ünnepi ülés is.

Hölgyeim és Uraim, kedves vendégeink!

Dr. Kovács Tamás egykori legfőbb ügyész úr mondta az Ügyészek Országos Egyesületének közgyűlése előtt a Finkey Ferenc-díjjal kapcsolatban, hogy egy szakma, egy hivatás művelőjének nincs magasabb elismerés, ha azt a saját kollégáitól kaphatja meg. Mert ez egy olyan elismerés, amelyet a szakma maga alapított, a maga által megfogalmazott kritériumok alapján maga ismeri el saját kollégái teljesítményét. Mert ebben nincs politikai szín, és nincs magasabb érdek.

Úgy vélem, a volt legfőbb ügyész úr egy alapvetést fogalmazott meg. Meggyőződésem, hogy minden olyan civil szervezet, egyesület, társaság, ami maga alapított szakmai díjat, elismerést saját szakterületén, magáénak vallhatja ezeket a gondolatokat.

Mi sem vagyunk ezzel másként. Hogy még inkább megfeleljünk az egykori legfőbb ügyész úr által megfogalmazott alapelvhez, felelősséggel őrizzük az egyesületünk által alapított Dr. Dobos János-díj és emlékérem méltóságát, betartva a mértékletesség és a szakmaiság elvét, hűen követve az alapító határozatok szellemét és a benne foglalt kritériumokat. Mindehhez társul az a rendkívül pozitív támogatás, melyet évek óta

megkapunk az ORFK bűnügyi főigazgatójától és a NAV Bűnügyi Főigazgatóságától. Ez egy olyan szakmai elismertséget biztosít a díjainknak, amely nélkül a Dobos-díj és a Dobos-émlékérem nem jelentené azt, amit ma jelent. Tábornok úr, köszönjük a támogatását!

Hölgyeim és Uraim, kedves vendégeink!

Végezetül szeretnék köszönetet mondani mindenkinek, aki valaha is tagja volt az egyesületünknek, mindazoknak, akik mellettünk álltak az elmúlt húsz évben, és azoknak is, akik törekvéseinkből inspirációt merítve a jövőben mellénk állnak. Hálásak vagyunk a támogatásukért, a barátságukért és a szakmai együttműködésért.

Befejezésül pedig engedjenek meg nekem egy személyes megjegyzést. Az alapítás óta, húsz éve töltöm be az egyesület elnöki tisztségét. Az idejű tisztújításon már nem indulok az elnöki posztért, úgy érzem, itt az ideje hátrébb lépni. Kedves barátaim, tagtársaim: megtiszteltetés volt számomra az élen állni, köszönöm!

Winston Churchill szavaival búcsúzom: „Az élet nem arról szól, hogy megállj, hanem hogy tovább lépj, és hogy minden lépés egy új lehetőség legyen.”

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Beszámolók, tudósítások, interjúk és vélemények

Dr. Dobos János-emléknap és Egyesületi Jubileumi Emlékülés

Az ünnepség résztvevői a Himnuszt éneklik

Ez az esztendő különleges egyesületünk számára: 20 éves lett a MABÜSZKE. Erre emlékezve egyesületünk 2024. október 30-án az ORFK RIK Auditóriumában tartotta meg a Dr. Dobos János-emléknapot és Egyesületi Jubileumi Emlékülést, összehívva. Az ünnepi ülésen részt vett – mások mellett – Prof. Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy, c. egyetemi tanár, a BM oktatási főszemlélője, Dr. Tarcsa Csaba r. vezérőrnagy, rendőrségi főtanácsos, művelési országos rendőrfőkapitány-helyettes, egyesületünk tiszteletbeli tagja, Jenei Áron r. dandártábornok, a KR Nemzeti Nyomozó Iroda igazgatója, Dr. Szendrei Ferenc r. ezredes, tanszékvezető egyetemi

docens, az NKE Rendészettudományi Kar dékánja képviselőjében, valamint a Dr. Dobos János-díj Társadalmi Kuratórium több tagja.

Az ünnepséget Pető Rózsa tagtársunk narrálta. Rövid köszöntője után került sor Jakab Györgynek, egyesületünk elnökének ünnepi beszédére (a beszédét teljes terjedelemben lapunk elején közöljük).

Az ünnepi beszéd után érkezett el az idő az idei díjak és elismerések átadására, elsőként az egyesület legmagasabb elismerésére, a kétévente adományozható **Dr. Dobos János-díjra**.

A 2024. év Dobos-díjasa a Társadalmi Kuratórium döntése alapján **Győrfi Emese r. alezredes**, a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Vizsgálati Osztály osztályvezetője lett, aki a díjat Jakab György elnöktől és Nagy Ágnes r. ezredestől, rendőrségi főtanácsostól, a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Rendőr-főkapitányság bűnügyi rendőrfőkapitány-helyettesétől, a Dr. Dobos János-díj Társadalmi Kuratórium tagjától vehette át.

Győrfi Emese 1992. szeptember 1-jén került kinevezésre a Bicske Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályára járőr beosztásba. 1997. április 1-től járőri beosztása mellett megbízással látta

előadói feladatokat. 1998. május 1-től a Székesfehérvár Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Jármű Alosztályán nyomozóként teljesített szolgálatot. 2000. július 1-jével ugyanitt főnyomozói beosztásba került. 2001. január 1-től a Székesfehérvár Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Nyomozó Alosztályának főnyomozója, majd 2001. május 1-től kiemelt főnyomozója, 2001. június 1-től ugyanott csoportvezető.

Gyermekeinek születése miatt 2004. április 26-tól rendelkezési állományba került, majd 2006. március 1-től a Fejér MRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Osztályának Életvédelmi Alosztálya állományában folytatta szolgálatát kiemelt főnyomozói beosztásban. Ezután 2010. április 1-től az Életvédelmi Alosztály megbízott, majd

kinevezett vezetője lett. A főkapitányság Vizsgálati Osztályának osztályvezetőjeként 2013. február 1-től dolgozhatott, majd 2021. január 1-től megbízott, 2023. február 18-tól pedig kinevezett vezetője az alegységnek.

A vármegyei vizsgálati munka szerteágazó feladatrendszerében rendkívül elmélyült szaktudásra tett szert a rendkívüli halálok, eltűnések és a szexuális indíttatású bűncselekmények felderítésének és bizonyításának gyakorlati módszertani kérdésében, megszerzett tudását az általa vezetett egységek egyes ügyeinek nyomozásában és a vármegye rendőrkapitányságain folytatott nyomozások szakirányításában is érvényesíti. A hosszú idő után „felélesztett” nyomozások és rendkívüli haláleseti eljárások elismert értője, e téren végzett aprólékos, kitaró munkája jelenleg is jelentős eredményekkel kecsegtet, de erről tanúskodik az a 2016-ban folytatott nyomozás is, melyben egy 1998 októberében Székesfehérváron született újszülött sérelmére elkövetett emberölés elkövetőjét 2016-ban derítette fel és bizonyította munkatársaival sikeresen. Munka iránti alázata, lelkesedése a bűnügyi szakterületen eltöltött 27 év alatt személyit sem lankadt, a 2020-tól betöltött osztályvezetői beosztásában vezetőként is bizonyít. Az elmúlt év kiemelkedő nyomozásai közül is talán a legjelentősebb a Mórban, idős sértett sérelmére elkövetett rablás. Az egyes nyomozások vezetése mellett szakirányító tevékenysége is kiemelkedő színvonalú. Személyes érdemei is jelentősek abban, hogy Fejér Vármegyében egységes szemlélettel, megbízható színvonalon folyik a rendkívüli haláleseti eljárások kezelése, de egységesítő és a probléma iránti érzékenységet növelő törekvései eredményeként az igazgatóság bűnmegelőzési osztályával közösen magas színvonalú gyermekvédelmi konferenciát szervezett a vármegye valamennyi e témában érintett állami és civil szervezetének részvételével.

Több évtizedes alázatos, fáradhatatlan és magas színvonalú munkájával, folytonos fejlődni akarásával kiérdemelte kollégái és vezetői szakmai elismerését, nyitott, integráló, kooperatív személyisége pedig a szakmán túlmutató elismertséget is jelent számára Fejér Vármegyében.

Györfi Emese r. alezredes rövid köszönőbeszédében elmondta, hogy rendkívül megtisztelő volt számára már az is, hogy őt terjesztették fel felettesei erre a díjra, és nagyon boldog volt, amikor megtudta, hogy ő kapta meg a Dobos-díjat. Elmondta, hogy nagyra értékeli a díj szakmai mivoltát, mert egész eddigi pályafutása alatt a törvényesség mellett a tőle telhető legmagasabb szakmaiság vezérelte. Köszönetet

mondott feletteseinek, amiért őt találták méltónak a díjra, az egyesületünknek a díj létrehozásáért, és a Társadalmi Kuratóriumnak, hogy neki ítélték oda a Dobos-díjat.

Ezt követte a Dr. Dobos János-émlékérem átadása, melyeket Jakab György elnöktől és Hóbor Zsolt főtitkártól vehettek át az elismerésben részesültek.

Dr. Dobos János arany emlékéremet vehetett át **Dr. Korinek László** Széchenyi-díjas egyetemi tanár, kriminológus, az MTA rendes tagja, a Magyar Rendészettudományi Társaság elnöke, a rendészettudomány meghonosításáért, annak területén végzett kiemelkedő

iskolateremtő, oktatói és tudományszervezői munkássága, illetve az egyesületeink közötti eredményes együttműködéshez nyújtott jelentős támogatása elismeréseként.

Dr. Korinek László köszönőbeszédét egy visszaemlékezéssel kezdte, amikor Dr. Dobos Jánossal együtt egy közös bűnmegelőzési programot akartak elindítani még a hőskorban, „Te teszteld a lakásod biztonságát, ne a betörő!” mottóval. Lényege az volt, hogy a lakások zárjainak biztonságára hívta fel a figyelmet egy szórólapon, amit széles körben terjesztettek volna. Ehhez meg is nyerték a zárat gyártó vállalatokat, de pénzügyi okok miatt a projekt nem valósulhatott meg. Megköszönte, hogy kriminológusként is méltónak találták erre az elismerésre, majd röviden szólt a rendészettudományok és a bűnüldözés közötti kapcsolatáról.

Dr. Finszter Géza professzor emeritus, az MTA doktora, a Magyar Rendészettudományi Társaság elnökhelyettese laudációjában méltatta Dr. Korinek László tudományos munkásságát, felelevenítette a rendészettudományok hazai meghonosítására irányuló törekvéseiket, melynek eredményeként az MTA befogadta azt a tudományágak közé. Ebben Dr. Korinek László elévülhetetlen érdemeket szerzett, így vitán felül megérdemelten vehette át ezt az elismerést. Szólt Dr. Korinek László rendkívül szerteágazó felkészültségéről, aki még a régészet világában is otthon tudott lenni, nem kis meglepetést okozva ezzel egy egyiptomi régészprofesszornak, aki a magyar szakembereket látta vendégül.

A **Dr. Dobos János ezüst emlékérmét** vehette át felettes szakmai vezetője előterjesztése alapján példamutató munkájáért:

Dr. Szelei Pál r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, a Szentendrei Rendőrkapitányság kapitányságvezetője;

Bak István ny. r. alezredes, a Heves Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Technikai Osztályának egykori kiemelt bűnügyi főtechnikusa, igazságügyi nyomszakértő;

Simon Csaba r. alezredes, a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Technikai Osztályának egykori osztályvezetője;

Pózvai Albin ny. r. alezredes, a Zala Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Felderítő Osztályának egykori osztályvezetője;

Dr. Török Árpád pü. ezredes, a NAV Észak-magyarországi Bűnügyi Igazgatóság igazgatója, az egyesületünk rendes tagja;

valamint a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesület alapításának 20. évfordulója alkalmából az alapítás óta végzett kimagasló egyesületi munkájukért:

Kiss Erika elnökségi főtanácsos, alapító-örökös tag, egyesületünk titkára;

Jakab György elnökségi főtanácsos, alapító-örökös tag, egyesületünk elnöke.

Dr. Dobos János bronz emlékérmét kapott felettes szakmai vezetője előterjesztése alapján példamutató munkájáért:

Sölétormos Gyula pü. alezredes, a NAV Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Stratégiai Főosztályának nyomozója;

Szűcs Bálint r. alezredes, c. egyetemi docens, az NKE Rendészettudományi Kar Bűnügyi, Gazdaságvédelmi és Kiberbűnözés Elleni Tanszék oktatója;

Csupor Máté r. őrmagy, a KR Nemzeti Nyomozó Iroda Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály III. Bűnüldözési Osztályának osztályvezetője;

Lóth András r. alezredes, a KR Nemzeti Nyomozó Iroda Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály III. Bűnüldözési Osztályának kiemelt főnyomozója, egyesületünk rendes tagja;

Kéri Zoltán r. százados, a KR Nemzeti Nyomozó Iroda Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály III. Bűnüldözési Osztályának kiemelt főnyomozója;

Szilágyi Beáta pü. százados, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal elnökhelyettesi főtanácsadója.

A Magyar Bűnöldözők Szakmai Egyesülete Elnöksége az egyesület alapításának 20. évfordulója alkalmából kiváló és példamutató egyesületi tevékenységükért, valamint az egyesület eredményes és magas színvonalú működéséhez hosszú időn át nyújtott támogatásukért **Elnökségi elismerő oklevelet és tárgyjutalmat** adományozott:

Seifert Ibolyának, az Interpress Kiállítások Kft. ügyvezető igazgatójának;

Szlabon Vezér Andreának, az Interpress Kiállítások Kft. titkárságvezetőjének;

Székely Évának, okleveles közgazdásznak, mérlegképes könyvelőnek;

Szabó Andrea Mercedesnek, a Vésnök Kft. ügyfélszolgálati vezetőjének;

Dr. Pongrácz Alex PhD-nek, a „Magyar Bűnöldöző” Szerkesztőbizottsága elnökének, főszerkesztőnek, egyesületünk rendes tagjának;

valamint **Emlékplakett** elismerést Dr. Dobos János emlékének méltó megőrzéséért:

Farkas Ferenc, Munkácsy Mihály-díjas, Herman Lipót- és Vajda Lajos-díjas szobrászművésznek, a Dr. Dobos János-díj tervezéséért és kivitelezéséért.

Az ünnepi ülést Hóbor Zsolt főtitkár pohárköszöntőjét követő koccintás és állófogadás zárta.

A rendezvényen Dr. Szelei Pál r. ezredes, Pózvai Albin ny. r. alezredes, Csupor Máté r. őrnagy, Székely Éva és Farkas Ferenc hivatali elfoglaltságuk, vagy betegség miatt nem tudtak megjelenni, ők az elismerést későbbi időpontban veszik át.

A november 14-én megtartott Közgyűlésen az Egyesület alapításának 20. évfordulója alkalmából egyesületi munkájáért **Dr. Dobos János Bronz Emlékérm**et vehetett át:

Pető Rózsa,

Pettkó András,

Pongrácz Tihamér, valamint

Tölgyesi-Csorba Diána.

(Fotók: Marton János – MJfotó)

Jakab György beszéde

Dr. Korinek László beszéde

Prof. Dr. Finszter Géza laudációja

Bak István ny. r. alezredes

Simon Csaba r. alezredes

Dr. Török Árpád pü. ezredes

Kiss Erika elnökségi főtanácsos, az egyesület titkára

Jakab György elnökségi főtanácsos, az egyesület elnöke

Sölétomos Gyula pü. alezredes

Szűcs Bálint r. alezredes

Kéri Zoltán r. százados – Lóth András r. alezredes

Szilágyi Beáta pü. százados

Seifert Ibolya, az Interpress Kiállítások Kft. ügyvezető igazgatója

Szlabon Vezér Andrea, az Interpress Kiállítások Kft. titkárságvezetője

Szabó Andrea Mercedes, a Vésnök Kft. ügyfélszolgálati vezetője

Dr. Pongrácz Alex, a Magyar Bűnüldöző főszerkesztője

***Szakmai tudományos közlemények –
dolgozatok,
szakcikkék és
tanulmányok***

Hóbor Zsolt¹

Az Oxygen Forensics szerepe a bűnüldözésben

Az Oxygen Forensics kiemelkedő szerepet játszik a bűnüldözésben, köszönhetően fejlett digitális krimináltechnikai megoldásainak, amelyek hatékonyan támogatják a bűnügyek felderítését és megoldását. Az általuk kifejlesztett szoftverek, mint például az Oxygen Forensic® Detective, lehetővé teszik a nyomozók számára, hogy a mobil eszközök, a felhőszolgáltatások és a számítógépek adatait egyaránt kinyerjék, dekódolják és elemezzék. A szoftver integrált AI-alapú algoritmusokat használ, melyek képesek gyorsan kategorizálni és elemezni a kinyert adatokat, segítve a nyomozókat a releváns bizonyítékok gyors megtalálásában.

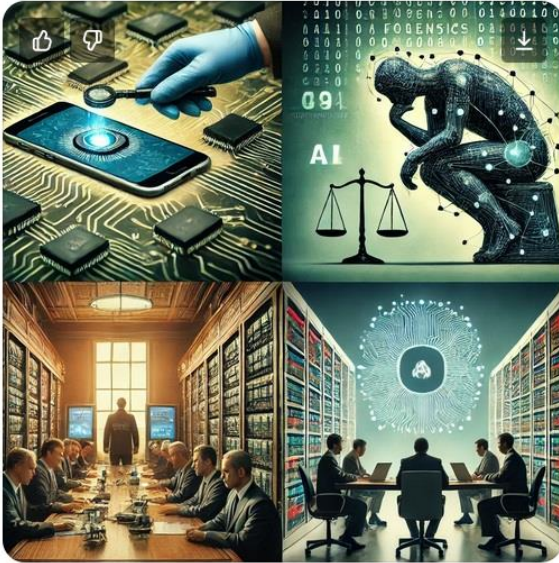
TUDOMÁNYOS MÓDSZEREK ÉS ESZKÖZÖK

Az Oxygen Forensics digitális kriminalisztikai módszertana a legújabb tudományos és technológiai fejlesztésekre épül. A szoftverek olyan összetett adatkinyerési módszereket alkalmaznak, amelyek lehetővé teszik az adatok visszaállítását sérült, titkosított vagy rejtett forrásokból is. Az adatok dekódolása során különböző protokollok és titkosítási eljárások alkalmazásával biztosítják, hogy a bűnüldöző szervek hozzáférhessenek a legrelevánsabb információkhoz, amelyek lehetővé teszik számukra a legösszetettebb adatok visszanyerését, dekódolását és elemzését. A szoftverek által biztosított átfogó elemzési eszköztár elérhetővé teszi az adatok különböző szempontok szerinti vizsgálatát, például az időrendi eseményelemzést, a hálózati kapcsolatok feltárását és még sok egyebet is.

---

¹ A Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete elnöke.

1. ADATKINYERÉS KÜLÖNBÖZŐ ESZKÖZÖKBŐL

Az Oxygen Forensics egyik legfontosabb eszköze az adatkinyerés, amely lehetővé teszi a bűnüldöző szervek számára, hogy különböző típusú eszközökből, mint például okostelefonok, táblagépek, számítógépek és IoT eszközök², hozzáférjenek a tárolt adatokhoz. Az adatkinyerés folyamata a hardveres és szoftveres megoldások kombinációjával történik. A szoftver képes kezelni

különböző fájlrendszereket, operációs rendszereket és titkosítási formátumokat, így gyakorlatilag bármilyen eszközből képes kinyerni az adatokat.

Példa: Egy terrorizmussal gyanúsított személy mobiltelefonjának adatait sikerült visszanyerni egy titkosított eszközből, ami kulcsfontosságú bizonyítékként szolgál a büntetőeljárásban.

2. ADATDEKÓDOLÁS ÉS TITKOSÍTÁS FELTÖRÉSE

Az adatkinyerés mellett az Oxygen Forensics nagy hangsúlyt fektet az adatok dekódolására is. A modern kommunikációs eszközök gyakran titkosított formában tárolják az adatokat, így azok visszanyerése önmagában nem elegendő. A dekódolási folyamat során a szoftver fejlett algoritmusokat alkalmaz, hogy feltörje a titkosítást és a bűnüldöző szervek számára olvasható formátumban jelenítse meg az adatokat.

² A dolgok internete (angolul: Internet of Things, rövidítve: IoT) olyan különböző, egyértelműen azonosítható elektronikai eszközöket jelent, amelyek képesek felismerni valamilyen lényegi információt, és azt egy internet alapú hálózaton egy másik eszközzel kommunikálni. A fogalom jelenthet hálózatba kötött „intelligens” eszközöket is, amelyek a beépített érzékelők és szenzoroknak köszönhetően képesek adatokat gyűjteni.

Példa: Egy zsarolóvírus-támadás után sikerült visszafejteni a titkosított fájlokat, amelyekből kiderült az elkövetők személye és alkalmazott módszereik, így lehetővé vált az elfogásuk.

3. ADATOK ELEMZÉSE MESTERSÉGES INTELLIGENCIA SEGÍTSÉGÉVEL

Az adatok mennyisége gyakran olyan hatalmas, ami megnehezíti a releváns információk gyors megtalálását. Az Oxygen Forensics szoftverei mesterséges intelligenciát és gépi tanulási algoritmusokat használnak az adatok gyors feldolgozására és kategorizálására. Az AI segítségével az adatok automatikusan csoportosíthatók. Trendeket és mintázatokat ismerhetnek fel, összefüggéseket tárhatnak fel, amelyek egyébként elkerülnék a bűnüldöző szervek figyelmét, vagy csak rengeteg munkaórát igénylő elemző-értékelő munkával lehetne feltárni.

Példa: Egy nemzetközi bűnszervezet feltérképezése során az AI segítségével sikerült felismerni a hálózat kulcsfontosságú szereplőit és a köztük lévő kommunikációs mintákat, amelyek alapjául szolgáltak a sikeres realizálásnak.

4. ADATOK VIZUALIZÁLÁSA ÉS JELENTÉSKÉSZÍTÉS

Az adatok összegyűjtése és elemzése után az Oxygen Forensics eszközei lehetőséget nyújtanak azok vizualizálására és részletes jelentések készítésére. Az adatok időrendi eseményláncokba rendezhetők, térképeken ábrázolhatók, vagy akár hálózati gráfokon keresztül is megjeleníthetők. Ez a vizualizáció segít a bűnüldöző szerveknek jobban megérteni az események sorrendjét és a résztvevők közötti kapcsolatokat.

Példa: Egy sorozatgyilkossági ügyben az áldozatok és a gyanúsított mozgásának térképes ábrázolása segített azonosítani a következő lehetséges támadási helyszínt, ami végül a gyanúsított elfogásához vezetett.

MIÉRT AJÁNLOTT AZ OXYGEN FORENSICS HASZNÁLATA ?

Az Oxygen Forensics tudományos módszerei és eszközei nem csupán technológiai szempontból fejlettek, hanem gyakorlati alkalmazhatóságuk is rendkívüli. A szoftverek használata nemcsak a nyomozások gyorsítását segíti elő, hanem a

hatékonyságát is növeli azáltal, hogy lehetővé teszi több eszköz egyidejű kezelését és az adatok központosított, együttműködési alapon történő vizsgálatát. Ezen túlmenően a szoftverek skálázhatóak, így kisebb és nagyobb szervezetek számára is optimálisak. Az Oxygen Forensics megoldásait világszerte számos kormányzati és bűnüldöző szerv használja, termékeik és módszereik jelentős előnyöket nyújtanak mindazok számára, akik a digitális kriminalisztika területén dolgoznak.

Néhány ok, amely rámutat alkalmazásuk előnyeire:

- ***Hatékonyság és gyorsaság***

Az Oxygen Forensics szoftverei jelentősen felgyorsítják az adatgyűjtés- és elemzés folyamatát, ami kritikus jelentőségű lehet az időérzékeny nyomozások során. Az AI-alapú elemző eszközök segítségével a bűnüldöző szervek rövid idő alatt nagy mennyiségű adatot tudnak feldolgozni, lehetővé téve a gyors döntéshozatalt.

- ***Széleskörű kompatibilitás***

A szoftverek különféle operációs rendszereket, fájlrendszereket és titkosítási formátumokat támogatnak, ami rugalmasságot biztosít az eltérő tulajdonságú eszközök és platformok kezelésében. Ez különösen hasznos olyan szervezetek számára, amelyek számos különböző eszköztípusból kell adatot kinyerniük.

- ***Biztonság és adatvédelem***

Az Oxygen Forensics nagy hangsúlyt fektet az adatok biztonságára és védelmére, ami különösen fontos lehet a bűnüldözésben. A szoftverek megfelelnek a legmagasabb szintű biztonsági előírásoknak, így a szervezetek biztosak lehetnek abban, hogy az adatok védettek maradnak a büntetőeljárás során.

- ***Nemzetközi elfogadottság és tapasztalat***

Az Oxygen Forensics megoldásait világszerte több ezer kormányzati és bűnüldöző szervezet használja, beleértve a nagy nemzetközi nyomozószerveket is. Ez nemcsak a szoftverek megbízhatóságát, hanem azok hatékonyságát is bizonyítja, hiszen számos bonyolult nemzetközi bűnügy megoldásában játszottak már kulcsszerepet.

- **Átfogó támogatás és képzés**

Az Oxygen Forensics nemcsak szoftvereket biztosít, hanem átfogó támogatási szolgáltatásokat és képzési programokat is kínál. Ez különösen fontos azok számára, akik újonnan vezetnek be a digitális kriminalisztikai eszközöket, mivel biztosítja, hogy a felhasználók maximálisan kihasználhassák a rendelkezésre álló technológiát.

Az Oxygen Forensics³ szoftvereit világszerte számos szervezet használja sikeresen. Például az Egyesült Államokban az FBI (Szövetségi Nyomozó Iroda) rendszeresen alkalmazza az Oxygen Forensic® Detective-et összetett bűnügyek felderítésében. Európában a Scotland Yard (Metropolitan Police) és más nemzeti rendőrségek is használnak hasonló megoldásokat, különösen olyan esetekben, amelyek mobiltelefonokból és más digitális eszközökből származó adatokra támaszkodnak.

---

³ A cikk a <https://oxygenforensics.com/en/> honlapon elérhető adatok, valamint a Forensics Europe Expo 2024 – londoni kiállításán szerzett információk és adatok felhasználása alapján készült.

Zsolt Hóbor¹

The Role of Oxygen Forensics in Law Enforcement

Oxygen Forensics plays a pivotal role in law enforcement, thanks to its advanced digital forensic solutions that effectively support the investigation and resolution of criminal cases. The software developed by Oxygen Forensics, such as Oxygen Forensic® Detective, enables investigators to extract, decode, and analyse data from mobile devices, cloud services, and computers alike. The software utilises integrated AI-based algorithms capable of rapidly categorising and analysing the extracted data, aiding investigators in quickly identifying relevant evidence.

SCIENTIFIC METHODS AND TOOLS

The digital forensic methodology employed by Oxygen Forensics is founded on the latest scientific and technological advancements. The software utilises sophisticated data extraction techniques that allow for the recovery of information from damaged, encrypted, or concealed sources. During the decoding process, various protocols and encryption techniques are employed to ensure that law enforcement agencies have access to the most relevant information, enabling them to recover, decode, and analyse the most complex data. The comprehensive analysis toolkit provided by the software allows for the examination of data from various perspectives, such as chronological event analysis, network connection mapping, and much more.

1. DATA EXTRACTION FROM VARIOUS DEVICES

One of the most crucial tools provided by Oxygen Forensics is data extraction, which enables law enforcement agencies to access stored data from a variety of devices, such as smartphones, tablets, computers, and IoT devices².

---

¹ President of the Professional Association of Hungarian Criminal Investigation Officers.

² The Internet of Things (IoT) refers to a network of various distinctly identifiable electronic devices capable of detecting and communicating essential information to another device over an internet-based network. The term can also encompass networked "smart" devices, which, thanks to their built-in sensors and detectors, are able to collect data.

The data extraction process is carried out through a combination of hardware and software solutions. The software can handle different file systems, operating systems, and encryption formats, making it capable of extracting data from virtually any device.

Example: Data from a mobile phone belonging to a person suspected of terrorism was successfully recovered from an encrypted device, serving as key evidence in the criminal prosecution.

2. DATA DECODING AND BREAKING ENCRYPTION

In addition to data extraction, Oxygen Forensics places significant emphasis on data decoding. Modern communication devices often store data in encrypted form, making mere retrieval insufficient. During the decoding process, the software employs advanced algorithms to break encryption and present the data in a readable format for law enforcement agencies.

Example: Following a ransomware attack, encrypted files were successfully decrypted, revealing the identities of the perpetrators and their methods, which ultimately led to their capture.

3. DATA ANALYSIS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The sheer volume of data can often make it challenging to quickly identify relevant information. Oxygen Forensics' software leverages artificial intelligence and machine learning algorithms to rapidly process and categorise data. With the help of AI, data can be automatically grouped, trends and patterns can be identified, and correlations can be uncovered that might otherwise go unnoticed by law enforcement or would require extensive hours of analytical work to detect.

Example: During the mapping of an international criminal organisation, AI was used to identify key figures within the network and the communication patterns between them, which formed the basis for a successful operation.

4. DATA VISUALISATION AND REPORTING

After data collection and analysis, Oxygen Forensics tools offer the ability to visualise data and generate detailed reports. The data can be organised into chronological event sequences, displayed on maps, or even represented through network graphs. This visualisation helps law enforcement agencies better understand the sequence of events and the relationships between involved parties.

Example: In a serial murder case, mapping the movements of the victims and the suspect helped identify the next potential attack site, which ultimately led to the suspect's apprehension.

WHY IS IT RECOMMENDED TO USE OXYGEN FORENSICS?

The scientific methods and tools provided by Oxygen Forensics are not only technologically advanced but also highly practical in their application. The use of this software not only accelerates investigations but also enhances efficiency by enabling the simultaneous handling of multiple devices and the centralised, collaborative examination of data. Additionally, the software is scalable, making it ideal for both smaller and larger organisations. Oxygen Forensics solutions are utilised by numerous government and law enforcement agencies worldwide, offering significant advantages to those working in the field of digital forensics. Some of the key benefits include:

- **Efficiency and Speed:**

Oxygen Forensics software significantly speeds up the data collection and analysis process, which can be crucial in time-sensitive investigations. With AI-powered analytical tools, law enforcement agencies can process large volumes of data in a short time, enabling rapid decision-making.

- **Broad Compatibility:**

The software supports various operating systems, file systems, and encryption formats, providing flexibility in handling devices and platforms with differing characteristics. This is especially beneficial for organisations that need to extract data from a wide range of device types.

- **Security and Data Protection:**

Oxygen Forensics places a strong emphasis on data security and protection, which is particularly crucial in law enforcement. The software adheres to the highest security standards, ensuring that data remains protected throughout the criminal investigation process.

- **International Acceptance and Experience:**

Oxygen Forensics solutions are used by thousands of governments and law enforcement agencies worldwide, including major international investigative bodies. This not only demonstrates the reliability of the software but also its effectiveness, as it has played a key role in solving numerous complex international criminal cases.

- **Comprehensive Support and Training:**

Oxygen Forensics provides not only software but also extensive support services and training programmes. This is particularly important for those new to implementing digital forensic tools, ensuring that users can fully leverage the available technology.

Oxygen Forensics³ software is successfully used by numerous organisations around the world. For instance, in the United States, the FBI (Federal Bureau of Investigation) regularly employs Oxygen Forensic® Detective in solving complex criminal cases. In Europe, Scotland Yard (Metropolitan Police) and other national police forces also utilise similar solutions, particularly in cases that rely on data extracted from mobile phones and other digital devices.

---

³ This article was created using data available on the <https://oxygenforensics.com/en/> as well as information and insights gathered during the Forensics Europe Expo 2024 in London.

Dr. Nagy Sándor István¹ – Dr. Gonda Éva²

A mesterséges intelligencia által vezérelt chatbotok felhasználásával elkövetett egyes bűncselekmények empirikus vizsgálatának tapasztalatai

BEVEZETÉS

Szinte már elkoptatott közhelynek tekinthetjük azt az állítást, miszerint a digitális világ a zsebünkben hordozva a dolgos mindennapjaink szerves részévé vált, illetőleg térnyerése egyre nagyobb méreteket ölt. Digitálisan intézzük a hivatalos ügyeinket, rengeteg munkakör végezhető online jelenléttel, sokan élnek így a családi életüket is. A digitális világ segítségével – mondhatni – naprakészen ápolhatók a baráti kapcsolatok, továbbá sokszor ezt a területet használjuk szórakozás és kikapcsolódás céljából is.

A digitalizáció és a mesterséges intelligencia elterjedésével az sem meglepő, hogy a digitálisan elkövetett bűncselekmények száma is növekvő tendenciát mutat, és előretör a kiberbűnözés.³ 2018-ban a felderített információs rendszer vagy adat megsértésével kapcsolatos bűncselekmények száma még nem érte el a kétszázat sem, ez 2020-ra már több mint nyolcszázra, azaz több mint a négyszeresére emelkedett. 2018-ban az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalásból több mint ezeregyszázat regisztráltak, 2020-ra már ez a szám is megháromszorozódott.⁴

Ez utóbbi bűncselekményből a Bűnügyi Statisztikai Rendszer adatai szerint – jelen publikáció megírásakor – országosan több mint harmincezer-ötszázat regisztráltak a 2018. év második félévétől kezdődően, amelynek megközelítőleg harmada a fővárosban történt.⁵

---

¹ Korábbi rendőrtiszt; egyetemi oktató, Milton Friedman Egyetem. E-mail: sandoristvan4@gmail.com

² Pénzügyőr százados, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Bűnügyi Igazgatóságának nyomozója. Az egyesület rendes tagja. E-mail: gonda.eva.bp@gmail.com

³ Ld pl. Kuzior, Aleksandra et al.: Cybersecurity and cybercrime: Current trends and threats. In *Journal of International Studies*, Vol. 17., No 2. (2024), pp. 220-239., illetve Bartkó Róbert et al.: A kibertérműveletek büntetőjogi értelmezésének lehetőségei, különös tekintettel a nemzetközi bűnügyi együttműködésre. In Farkas Ádám et al. (szerk.): *Kibertéri műveletek és ellenálló képesség. A kibertéri műveletek egyes állami és jogi kérdései*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2024, 77-106. o.

⁴ Pénzcentrum: Megtanultak magyarul a nemzetközi kiberbűnözők: így károsítanak meg még több embert. <https://www.penzcentrum.hu/tech/20220111/megtanultak-magyarul-a-nemzetkozi-kiberbunozok-igy-karositanak-meg-meg-tobb-embert-1121004> (Letöltés: 2024. 11. 09.)

⁵ Bűnügyi Statisztikai Rendszer adatai alapján. <https://bsr-sp.bm.hu> (Letöltés: 2024. 11. 19.)

Ezeknek a bűncselekménytípusoknak jellemzően csalás elkövetése a célja, pontosabban a felhasználó megtévesztése anyagi haszonszerzés és/vagy az adatainak jogtalan megszerzése céljából. Az internet által kínált anonim jelenlét a csalók „munkáját” nagymértékben előmozdítja, így könnyebben szerezhetik meg az állampolgároktól az anyagi javaikat, esetleg online banki bejelentkezéshez szükséges adataikat, illetve bankkártyaadataikat.

Jelen tanulmányunkban többségében a mesterséges intelligencia által vezérelt chatbotok felhasználásával elkövetett bűncselekmények veszélyeire kívánjuk felhívni a figyelmet, gyakorlati példákon keresztül, a megvalósított büntetőjogi tényállások klasszikus értelemben vett elemzése nélkül. Bemutatjuk az úgynevezett „nigériai típusú” csalást, a klasszikus „marketplace”-es csalást és a „jogosítványos módszert”. Az általunk empirikus adatfeldolgozással beszerzett adatok csak ezen elkövetési módokra koncentrálnak és korlátozódnak, azonban további elkövetési módok is jelen vannak mindennapjainkban, amelyekkel e publikáció nem foglalkozik. Az általunk kiválasztott típusok a magánszemélyek részére a chatbotok által jelentett, általunk leggyakoribbnak ítélt esetek.

1. A „NIGÉRIAI TÍPUSÚ” CSALÁS

Közismert és már számos filmművészeti alkotásban is humoros formában feldolgozott elkövetési módszerek közé tartozik a kezdetben postai levélként indult, majd elektronikus levélformát öltött, úgynevezett „nigériai típusú” csalás.⁶ Ennek során általában külföldi, afrikai herceg dollármilliárdos örökségének hozzáférésében történő segítségkérés a „legenda” ahhoz, hogy az áldozatok pénzét vagy adatait kicsalják.

A legenda latin eredetű szó, amely magyarul „kiötölést”, „kitalálást” jelent. A bűnügyi értelemben vett legendát a fedett nyomozók használják, amely egy nyomozó valódi személyazonosságának megváltoztatásával létrehozott, látszólagos (pszeudo) identitást és a hozzátartozó, valós elemeket is tartalmazó, de egészében véve szintén kitalált fedőtörténetet jelent.⁷ Az afrikai herceg legendáját azonban a bűnelkövetők használják fel ahhoz, hogy a jóhiszemű, könnyen megvezethető külföldi személyektől pénzt csaljanak ki.

⁶ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/digitalis-biztonsag/az-adathalasz-csalasok-legjellemzobb-tipusai/nigeriai-csalas> (Letöltés: 2024. 10. 06.)

⁷ Mészáros Bence: Fedett nyomozó alkalmazása a bűnüldözésben, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019., 20. o.

Ez a csalástípus a megtévesztés egyik legrégebbi, a XIX. század végén elterjedt formája. Az elkövetés lényege, hogy az elkövetők egy megtévesztő kommunikációval (a leggyakoribb esetben valamilyen segítségkéréssel) ráveszik a sértetteket, hogy utaljanak nekik különböző összegeket. Az elkövető az általa előadott történeteket különböző, nem valódi bizonyítékokkal igyekszik alátámasztani, hogy a sztorija hihető legyen. Annak érdekében, hogy még valósabb legyen az általuk előadott mese, sokszor előfordul, hogy nemzetközi átutalást kezdeményeznek, amelyet aztán visszavonnak, ezzel is alátámasztva, hogy az összeg, amihez nem férnek hozzá, valójában rendelkezésre áll, csak a levélben jelzett adminisztratív nehézség áll a kifizetés útjában.

A segítség, amit kérnek az áldozattól, kizárólag egy bizonyos pénzösszeg átutalása, esetleg több alkalommal is kérik ezt a sértettől. A segítségért jövőbeni magas összegű jutalmat ígérnek, amit azonban az áldozatok nem kapnak meg, sőt saját pénzüket sem látják viszont. Sok esetben a sértettek megadják saját bankszámladataikat, amelynek következtében a számlájukon lévő pénzösszeget is leemelik a bűnözők.

Erre a módszerre épülnek egyébként azok az elkövetési metódusok is, amikor valakit romantikus kapcsolat illúziójának megteremtésével vezetnek meg, és csálnak ki tőle nagyobb összegű pénzösszegeket.⁸

Már ennél az elkövetési típusnál is megjelenhet a mesterséges intelligencia bevonása a csalásba. De hogyan?

2. A CHATBOTOKRÓL

A technikai fejlesztéseknek köszönhetően tapasztalhatjuk – akár felhasználói szempontból is vizsgálva –, hogy a bűnözők elkövetési módszerei, szokásai és eszközei is dinamikusan változnak, figyelembe véve a folyamatos digitális fejlődést. Az elmúlt évtized egyik legnagyobb figyelmet kapott digitális fejlesztései a „beszélgető robot programok” vagy más néven chatbotok voltak.⁹ Chatbot vagy más néven csevegő robot alatt értjük az olyan számítógépes programokat, amelyek automata

⁸ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/digitalis-biztonsag/az-adathalasz-csalasok-legjellemzobb-tipusai/nigeriai-csalas> (Letöltés: 2024. 10. 06.)

⁹ Szűts Zoltán – Jinil, Yoo : A chatbotok jelensége, taxonómiája, felhasználási területei, erősségei és kihívásai. In *Információs Társadalom*, 18. évf., 2. szám (2018), 41. o.

módon kommunikálnak az emberekkel írásos szöveges üzenetek vagy beszéd formájában.¹⁰

A praktikus üzleti jellegű, ügyfélkapcsolati hasznosítás mellett a chatbotok teret hódítanak az ismerkedni vágyók körében is, számos „társskereső” funkciót betöltő beszélgető robot program elérhető már a világhálón, ahol az állampolgárok úgynevezett virtuális barátnőre vagy barátira tehetnek szert a programon keresztül.¹¹ Már ezeknél az alkalmazásoknál is felmerül, hogy a programok célja a lehető legtöbb személyes és szenitív adat begyűjtése is lehet, amelyeknek a további sorsa kétséges. Fontos kiemelnünk, hogy ezeket az alkalmazásokat az állampolgárok szabad akaratukból, saját elhatározás alapján töltik le különböző elektronikai eszközökre, és tisztában vannak vele, hogy akivel ismerkednek, beszélgetnek, az valójában a mesterséges intelligencia által vezért beszélgető robot, nem pedig egy hús-vér ember.

A chatbotok azonban ellepték a különböző internetes közösségi oldalakon található hirdetési felületeket is, ahol „személyazonosságukat”, tehát mesterséges létüket leplezik, ilyen formában próbálják megszerezni a hirdető és a vásárolni érkező felhasználók adatait. Ezek a programok nyilvánvalóan nem maguktól kezdenek el hirdetni a már említett felületeken, azokat különböző bűnözői körök eszközként használhatják fel normasértő céljaik elérése érdekében.¹²

3. A KLASSZIKUS „MARKETPLACE”-ES CSALÁS

Sajnos a felhasználó az egyre több chatbot hirdető-vásárló miatt lassan egyáltalán nem érezheti biztonságban magát, sosem tudhatja, hogy valódi vagy mesterséges személy az, akivel éppen kommunikál. Hétköznapi, empirikus tapasztalati úton kíséreltünk meg információkat és adatokat gyűjteni: a Facebook internetes közösségi oldal hirdetési felületén, a Marketplace-en elegendő egy hirdetés feladása és néhány óra, esetleg maximum egy-két nap türelem, és a chatbot már jelentkezik is vásárlási céllal, akár több profilról is. A hirdetésekben alkalmazott chatrobotokat úgy

¹⁰ <https://lexiq.hu/chatbot> (Letöltés: 2024. 10. 06.)

¹¹ https://www.teol.hu/digitalia/2024/02/a-virtualis-baratno-igazabol-egy-adatvedelmi-horror#google_vignette (Letöltés: 2024. 10. 07.)

¹² Biró Attila: Csalót fogtunk a FB Marketplacen: pénzbüntetéssel, börtönnel fenyeget, ha nem fizetsz az átverőnek.

<https://www.penzcentrum.hu/vasarlas/20230321/csalot-fogtunk-a-fb-marketplacen-penzbuntetessel-bortonnel-fenyeget-ha-nem-fizetsz-az-atveronek-1135252> (Letöltés: 2024. 10. 07.)

programozták, hogy köszöntés után (esetleg azt elhagyva, rögtön) érdeklődnek a termék elérhetősége iránt.

Amikor ezt a hirdetőt visszaigazolja, közlik, hogy számukra kényelmesebb lenne, ha futár vinné házhoz nekik az árut, függetlenül attól, hogy az adott hirdetés szövegében milyen átvételi forma volt felkínálva. A futár útján történő átvétel bújtatott célja a hirdető személyes és bankkártyaadatainak megszerzése. Innentől pedig igen szerteágazó is lehet a beszélgetés további végkimenetele: az egyszerű adathalászat és banki átutalásra történő rábírástól akár a zsarolásig terjedhet a paletta.

Pár példa a chatbot-k által küldött üzenetekre:

- *„Szia! Ez meg megvan? Ha igen, akkor szeretném megvásárolni Melyik a jobb neked? GLS vagy Foxpost?”*
- *„Szia. Foglalhatok GLS futárt? Fizetek a szállításért”*
- *„Szia, meg tudná mondani, hogy eladó-e? Kényelmes lenne számomra, ha futárral kapnám meg a terméket. Ez megfelel Önnek?”*

Minden kapcsolatfelvételnél válaszunk az volt, hogy csak személyes átvételre van lehetőség. Ezek a „személyek” profil szerint mind budapesti lakosok voltak, a termék is ezzel az adattal került meghirdetésre.

Amikor leírtuk, hogy bárhová elvisszük Budapesten belül az adott terméket, továbbra is csak a futárhoz ragaszkodott minden üzenetíró. Az utóbbi példánál, amikor rögzítettük, hogy csak személyesen tudjuk átadni a terméket, akkor válaszként ez az üzenet érkezett: *„Jól hangzik. Meg tudom oldani a FOXPOST készpénzben történő átvételt. Ez megfelel?”*. Ebből is látható, hogy nem került értelmezésre az általunk adott válasz, és arra próbált rávenni a chatbot algoritmus, hogy mindenképpen futárral érkezen hozzá a termék, hogy adatszereire kerülhessen sor. A termék feltételezhetően egy esetben sem kerülne átvételre, itt a cél az adathalászat végrehajtása.

2024 júniusában empirikus vizsgálatnak vetettük alá a Facebook közösségi oldalba ágyazott Marketplace alkalmazást is. Alig több mint kétezer forintért hirdettünk egy irattartó táskát, amelyre pár órán belül több érdeklődő is jelentkezett, viszont mindannyian egyforma módszerben folytatták az írásbeli kommunikációt. Egy érdeklődő azonban kitűnt a többi közül, aki azt kérte, hogy ügyvédjével vegyük fel a kapcsolatot.

A szokásos, „ez még megvan?” kérdésre igenlő választ adtunk, amire másnap az alábbi válasz érkezett: *„HELLÓ Sajnálom, hogy kapcsolatba léptem Önnel Ezt az*

információt azért osztom meg így, mert el akarom adni a vagyonomat. Kiderült, hogy terminális agyrákom van, az orvos azt mondta, hogy a napjaim meg vannak számlálva. Minden vagyonomat odaadom, vagyonom egy részét már árvaháznak és templomnak is felajánlottam. Szeretném felajánlani vagyonom egy részét, 550 000 euróra becsülve. Keresek valakit, aki örökölje a vagyonomat. Várom válaszát, remélem pozitív lesz. Köszönöm.”

A válasz alapján érezhető, hogy próbál részvétet kelteni a hirdetőben a levélíró. A terminális agyrák kifejezéssel olyan ingert kap az olvasó, amely hihetővé teszi a történetet, azt a látszatot kelti ez a kifejezés, mintha tényleg betegséggel küzdene az író. Ha az orvostudományban nem jártas a hirdető, nagy valószínűséggel rá fog „keresni”, hogy mit is jelent a terminális agyrák. Ebben az esetben azt fogja találni, hogy ez a végstádiumú rákos megbetegedésre utal, ahol általában 3-6 hónapja van hátra az életéből a betegnek, ritkább esetben a folyamat akár egy évig is eltarthat.¹³ További pszichés tényező, hogy rögzíti a levélben, hogy vagyona egy részét már jótékony célokra fordította, árvaháznak és templomnak adta. A következő ráhatás maga a vagyon összege, hiszen az több mint kétszázmillió forintba rúg, amely – szinte bizonyosan állítható – mindenki számára egy vonzó lehetőségnek tűnhet.

Ezen üzenet után érdeklődtünk, hogy miért pont mi lennénk a kiválasztott személy. Erre válaszként az alábbi választ kaptuk: *„Isten munkája nagyobb, mint az emberé. Jót akar tenni neked, ez váratlan lesz. Azt mondta, hogy egy ismeretlen személyen fog keresztülmenni, akit soha életedben nem ismertél, hogy kinyissa számodra a boldogság kapuját, és most megtaláltad azt a személyt, akit Isten küldött neked, hogy megváltoztassa az életedet. Milyen jó vagy, hogy megkapod ezt az ajándékot, a Mindenható Isten segítsen elfogadni, segítsen, adjon bátorságot, és pusztítson el minden gonosz szellemet, amely megakadályozza, hogy ezt az ajándékot visszaszerezze. Adjon neked nyugalmat”.* Az üzenetet megköszöntünk, és jeleztük, hogy sajnos még mindig nem kaptunk a kérdésünkre választ. Erre a következő reakció érkezett: *„Uram, látom, hogy jó szívvvel rendelkezik, de néhány dolog zavarja. Elmagyarázom neked, spanyol állampolgár vagyok, a férjem magyar, ezért döntöttem úgy, hogy adományozok, mert idő előtt elhagyott és nem született gyerekünk, és az egész örökségét rám hagyta, jelenleg Németországban vagyok kórházban. Még 4 év*

¹³ Varázshely Hospice Alapítvány: Mit értünk terminális állapot, végstádium alatt? <https://varazshelyhospice.hu/a-hospice/mit-ertunk-terminalis-allapot-vegstadium-alatt/> (Letöltés: 2024. 10. 19.)

a rák miatt, az a jó, amit adott, mielőtt elhagyott, ezért is akartam adni egy idegennek az országában, nem tudom, hál istennek te vagy az első, akivel kommunikálok, sajnos nem a megfelelő ponton vagy". A válasz alapján látható, hogy az sok helyen nem koherens mondatokat tartalmaz, ezt feltehetőleg vagy nem élő ember fogalmazta, vagy mivel a profil egy külföldi nőé, a fordító program is okozhatta ezt. A profilról, amelyről a hirdetést feladtuk, egy női profil, „Brigi” keresztnévvel, ennek ellenére az üzenetben úgy kommunikál a másik fél, hogy „Uramnak” szólít minket. Szembetűnő továbbá az is, hogy tovább próbálja erősíteni azt, hogy fogadjuk el ajánlatát, hiszen jó szívvel rendelkezünk, illetve mi vagyunk az elsők, akivel kommunikál. Ezt egyfajta szerencsefaktoroként kezeli, utalva arra, hogy szerencsések vagyunk, hogy pont nekünk írt először abból az országból, ahonnan férje származik.

Az üzeneteket megíró profilt megvizsgálva megállapítottuk, hogy a profil szerinti nő, Yai, Spanyolországot, Palma de Mallorcát jelölte meg adataiban születési helyként, ugyanakkor franciaországi lakhelyet jelölt meg, Calais-t. Az ismerősei között szinte csak mexikói személyek találhatók meg (például Gonzalez, Castro, Cuevas, Cruz, Martínez, Valencia, Benitez, Lopes, Gomez, stb. vezetéknevvel), ugyanakkor sem magyar, sem francia, sem német profilok nem jelennek meg az ismerősei között, tehát ez olyan körülmény, amely a magyar férjet, illetve a francia lakóhelyet, mint a megadott adatok valóságát erősen megkérdőjelezi.

A beszélgetés e pontján megkérdeztük, hogy mit tudunk tenni annak érdekében, hogy a profilunkban megjelölt személyre tudja hagyni a vagyonát, milyen folyamata van ennek. Válaszként azt kaptuk, hogy *„Kérem, hogy további információért forduljon ügyvédemhez. kérlek küldd el a WhatsApp számod vagy email címed, hogy felvehesse veled a kapcsolatot*”. Ekkor kértük, hogy a már meglévő helyen tartsuk a kapcsolatot tovább, ne más platformon, erre pedig már nem reagált érdemben.

Ez szinte megegyezik a korábban bemutatott, úgynevezett „nigériai típusú” csalással. Nyilvánvalóan nem voltunk olyan szerencsések, hogy pont a mi profilunkat találta meg legelőször ez a külföldi személy, ráadásul egy olyan hirdetés útján, amely iránt ő egyáltalán nem is érdeklődött. Viszont nagyon jól látható az az érzelmi nyomás, amellyel próbált ránk hatni, hogy vegyük fel a kapcsolatot az ügyvédjével, hiszen mi leszünk az örökösei. Az ügyvéddel való kapcsolattartás keretében nyilvánvalóan elkérték volna az összes személyes adatunkat, így ez bármilyen visszaélésre utat is nyithatott volna.

4. A „JOGOSÍTVÁNYOS MÓDSZER”

Néhány hónapja a mesterséges intelligencia által vezérelt chatbotok felhasználásával elkövetett bűncselekmények sorát tovább gyarapítja egy specifikus elkövetési módszer, amelyet jelen publikációnkban „jogosítványos módszernek” nevezünk.

A Facebook közösségi oldal Marketplace elnevezésű hirdetőoldalán megjelent poszt szerint magyar jogosítványt lehet szerezni vásárlás útján anélkül, hogy vizsgáznai kelljen az emberek. A hirdetés több fajta szöveggel fut, ezek közül néhány:

- *„Abszolút! Segítek a magyarországi jogosítvány megszerzésében. A Magyarországon történő legális vezetéshez érvényes és hivatalos nemzeti jogosítványra van szükség... Segítünk az adminisztratív és jogi eljárások megkönnyítésében.”*
- *„A magyarországi jogosítvány igénylése egyszerű és gyorsan elvégezhető online. Csak ki kell töltenie a jelentkezési lapot, csatolnia kell személyi igazolványa másolatát és csatolnia kell egy útleveleképet és ki kell fizetnie a díjat a hitelkártyájával. Rendelkezésre állunk és tudunk vele dolgozni, amíg meg nem szerzed jogosítványodat.”*
- *„Kedves Ügyfelünk, jöjjön és fedezze fel új fővárosi irodáját, profi, dinamikus csapat várja Önt. Ha megbukott a járművezetői vizsgán, vagy a járművezetői engedélyét a közlekedési hivatal eltiltotta, akkor a régi adatait töröljük, és az új adatokat egyértelmű nyilvántartással látjuk el. Még azon a buszon is, ahol problémái voltak a közlekedési hatóságokkal vagy a rendőrséggel, mindent letisztítunk és kiadjuk Önnek egy regisztrált jogosítványt legális használatra. Köszönjük érdeklődését szolgáltatásaink iránt.”*

Talán mind közül a legbeszédeesebb a legutolsó ismertett bejegyzés. A hirdetőről és a hirdetésről elmondható, hogy jellemzően frissen létrehozott profil nevében helyezik azokat ki, amelyek „Magyar Jogosítvány”, „Magyar Jogsí”, „Magyar Jogsit Gyorsan” és hasonló elnevezésekkel futnak néhány hétig, aztán törlik azokat, és új profilt hoznak létre. A hirdetések szövegezése gyakran magyartalan, mondattanilag helytelen, egyes részelemei vagy akár egésze logikailag nem mutat összefüggést, mint az a fent hozott példákön keresztül is érzékelhető.

Amennyiben egy adott közösségi oldal felhasználója érdeklődik a hirdetés iránt, a párbeszédablakban köszöntve a hirdetőt a fenti tájékoztatást, illetőleg azokhoz hasonló tájékoztatást kapja meg. A beszélgetés keretében tisztázzák, hogy pontosan

milyen gépjárművezetői kategóriára szeretne jogosítványt az illető. A példaként hozott esetben a jogosítvány költsége 185.000,- forint volt, amely két részletben fizetendő, elsőként a regisztrációkor, majd a kézbesítéskor. Az így megszerzett, a hirdető állítása szerint tíz évig érvényes vezetői engedélyek bejegyzettek és legálisak, aggodalomra semmi ok.

A regisztráció online, a termék kézhez vétele pedig házhozszállítással történik a megrendeléstől számított hetvenkét órán belül. Az egész folyamatról „nyugtát” adnak bizonyítékul. Kérik előzetesen elküldeni a regisztrációhoz szükséges adatokat és az okiratok szkennelt, színes példányát, ezeket vagy a beszélgető panelben szükséges küldeni, vagy egy általuk megadott email címre kell továbbítani.

Érdekes tapasztalás, hogy amennyiben az érdeklődő állampolgár megszakítja a beszélgetést, és nem ír többet, „beszélgetőpartnere”, tehát a chatbot olyan kérdésekkel próbálja további kommunikációra bírni, mint *„készen állsz a regisztrációra?”*, vagy *„látom azért vagy csak itt, hogy kérdezz, nem akarsz tenni semmit”*, amely mondatokkal igyekeznek minél több „megrendelőt” bevonítani.

ÖSSZEGRÉS

A digitalizáció és a mesterséges intelligencia elterjedésével a digitálisan elkövetett bűncselekmények száma is folyamatosan nő. Figyelemmel arra, hogy hétről hétre, hónapról hónapra mi magunk, illetőleg családtagjaink, ismerőseink is egyre gyakrabban kapnak olyan üzeneteket, amelyek magukban hordozzák a mesterséges intelligencia jelentette fenyegetést, úgy gondoltuk, hogy mindenképpen hasznos lehet az egyes elkövetési módok bemutatása.

Tanulmányunkban bemutattuk az úgynevezett „nigériai típusú” csalást, a klasszikus „marketplace”-es csalást, valamint a „jogosítványos módszert” is, amelyek vonatkozásában kizárólag az empirikus tapasztalásainkra, illetőleg minimális elméleti háttér bemutatására törekedtünk. Tettük ezt azért, hogy a büntetőjoghoz nem értő, azonban a mesterséges intelligencia használatával elkövethető egyes bűncselekmények iránt érdeklődő olvasó is megérthesse, hogy mi történik az általunk felvázolt esetekben.

Az általunk empirikus úton beszerzett adatok csak a jelzett elkövetési módokra koncentráltak és korlátozódtak, azonban további elkövetési módok is jelen vannak mindennapjainkban, amelyekkel jelen publikáció nem foglalkozik. Az általunk

kiválasztott típusok a magánszemélyek részére a chatbotok által jelentett, általunk leggyakoribbnak ítélt veszélyforrások voltak.

Amire fontos odafigyelnünk, hogy az interneten a fenti bemutatott esetekben, illetve olyan oldalakon, olyan személyek részére, amelyeket nem ismerünk, ne adjuk ki semmilyen adatunkat, mivel így könnyen bűncselekmény áldozatává válhatunk. A különböző közösségi platformokon, az általunk nem ismert személyektől kapott e-mailek, egyéb üzenetek vonatkozásában rendkívül körültekintően szükséges eljárni, hogy megelőzzük a nagyobb bajt.

Dr. Pongrácz Alex¹

Epizódok a földrajzi determinizmussal kapcsolatos államelméletek történetéből

„A földrajzi szempont hiánya a művelt Európa népeit sújtja most következményeiben, s itt a képe annak, hogy a társadalomtudományok közül egy: a politika tudománya éppen csak említi, de mélyebben nem kutatja a terület államalkotó funkcióját.”

(Dékány István)²

A Dékány-idézetben foglaltak dacára a természeti tényezők, illetve az éghajlat államéletre gyakorolt befolyását és mikénti szerepét az államelmélet és az államtan képviselői szinte már a kezdetektől fogva vizsgálták. E hosszú históriával rendelkező kérdéskörrel szólva megállapíthatjuk, hogy a földrajzi szempontok mikénti „analízise” általában véve az államterület tematikai horizontjához tapadt, és sokáig nagyfokú konszenzus uralkodott azzal kapcsolatban, hogy „az éghajlati különbségek befolyása nagy a politikai fejlődés mineműségére” nézve.³ (1) Az állam területi viszonyaiból, (2) abból a tézisből, hogy egy nép a területet a saját képére tudja formálni, valamint (3) az egyes égövek klimatikus szélsőségeiből számtalan szerző igyekezett az államokra nézve nemcsak azok különbözőségére, de még a determináltságukra vonatkozó gondolatokat is deriválni.

Talán természetszerűnek tekinthetjük azt a gondolatot, hogy a táj képes formálni az emberi életet: „tőle függ [ugyanis] lakójának életereje, anyagi, gazdasági életének jellege, törvényei”. Manapság ellenben kevésbé tekinthetjük evidenciának, hogy a „népek lelkisége” is mindenütt a táj befolyása alatt áll, a „hangulatoktól kezdve egészen a hitélet alapjául szolgáló adottságokig”.⁴ Teleki Pál eme meglátása ugyanis inkább a természeti/földrajzi determinizmus inspirálta elméletek gondolatfolyamához áll közel, amit egyébként már a híres földrajztudós kortársa, az említett Dékány István

---

¹ Független kutató, főszerkesztő, *Magyar Bűnildőző*.

² Dékány István: Milieu-elmélet, kultúrföldrajz és a mai szociológia. In *Föld és ember*, 1. évf., 1. szám (1921), 49. o.

³ Szepesváraljai Haendel Vilmos: *Politika (Alkotmánytan és közigazgatás)*. Debrecen sz. kir város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata, Debrecen, 1937, 140. o.

⁴ Teleki Pál: A tájfogalom jelentőségéről. In *Budapesti Szemle*, 247. kötet, 720. szám (1937), 137. o.

is meghaladottnak vélt.⁵ A néplélek, *nota bene* a népek életsorsa és egy meghatározott területhez kötöttség összefüggéseivel kapcsolatos, kétségtelenül kényes, ugyanakkor érdekes⁶ problematika közelebről történő boncolgatása óhatatlanul a nemzetkarakterológia problémájához vezetne minket, aminek részletes taglalásától e tanulmány keretei között igyekszünk eltekinteni,⁷ így az alábbiakban csak a szükséges mértékig vesszük azt górcső alá.

1. AZ ÉGHAJLAT BEFOLYÁSÁRÓL SZÓLÓ KLASSZIKUS ELMÉLETEK

A természeti viszonyok és az éghajlat befolyásáról szóló elméletek, amint azt fentebb is említettük, valóban hosszú, egészen az ókorig visszanyúló múltra tekinthetnek vissza, nem függetlenül attól a tényről, hogy „Minden idők gondolkodóinak szemébe ötlöttek a hideg, mérsékelt és forró földövek lakóinak társadalmi és állami szerkezetében mutatkozó különbségek.”⁸ Az ismert orvos és természettudós, a jón gondolatkörből inspirálódó és az ún. földrajzi *milieu* [a korabeli hellén szóképzésben még *περιβάλλον*] elméletek alapkövét lerakó **Kószai Hippokratész** (Kr. e. 460-377) az ember testi és lelki tulajdonságainak kialakításában nagy befolyást tulajdonított az éghajlatnak. Az időjárás változása eszerint olyan lelki megrázkódtatásokat (is) képes előidézni, amelyek döntő hatással lehetnek az indulatokra.⁹

Az ún. klimatikus milieu befolyásgyakorló-képességéről több ókori görög és római szerző is megemlékezett – Hippokratész bizonyos meglátásaiban még Plátón és

⁵ „A milieu-elméletek kora lejárt, mert bár ez elmélet [ha] hangosan beszélt is, keveset mondott a részletes összefüggésre nézve, s maradt az, aminek maradnia kellett, nagy és hangos tiltakozás azon emberek gondolkodásmódjával szemben, akik a történelmet (...) »légiüres térben« hagyták lejátszódni.” Dékány István: *i. m.* (1921), 43. o.

⁶ E jelzőket Haendel Vilmostól kölcsönöztük; ti. állítása szerint az a körülmény, hogy valamely népnek milyen az életsorsa, és az mennyiben fog attól az államterülettől, amelyet számára a világtörténelem „a maga nemzeti élete színteréül” kijelölt, „egyike a világtörténelem legkényesebb és legérdekesebb kérdéseinek”. Ld. Haendel: *i. m.* (1937), 120. o.

⁷ Erre nézve ld. Pongrácz Alex: „Mi a magyar?” Gondolatok nemzetkarakterológiáról és a „magyar alkat” kérdéséről. In *Magyar Bűnöldöző*, 12. évf., 1-2. szám (2021), 68-101. o.

⁸ Tuka Béla: *A szabadság. Politikai tanulmány*. Budapest, 1910, 160. o.

⁹ Giesswein Sándor: *Egyén és társadalom (Székfoglaló)*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1915, 542. o.; Hornyánszky Gyula: *A görög felvilágosodás tudománya. Hippokratész*. Magyar Tudományos Akadémia Könyvkiadó Vállalata, Budapest, 1910, 318. o.

Arisztotelész¹⁰ is osztotak¹¹ –, s bár az országok és népek természetét és sorsát néhányan – így például Polübiosz (Kr. e. 200 körül-118) és Poszeidóniosz (Kr. e. 135-51) – igyekeztek „a környező külvilág hatalmas befolyása” mellé horgonyozni,¹² a földrajzi vagy klimatikus determinizmus tételének tudományosan is megalapozható kimondásáig végül egyikük sem jutott el. (Érdekes momentum viszont, hogy a ptolemaioszi iskola a milieu elméletét „a földről az égbe emelte fel”, és a zodiákushoz, az állatövhez viszonyítva foglalt állást abban a kérdésben, hogy a föld lakói „miért, mennyiben és mily mértékig különülnek el egymástól.”¹³ Az antik felfogásról összességében véve elmondható, hogy észrevette ugyan az ember cselekedetei mögött (esetlegesen) megbúvó geográfiai tényezőket, ám azokat csak atomisztikusan fogta fel, és „hatásukat függetlenül a többi tényezőtől önállóan képzelte.”¹⁴

A XIV. században tevékenykedő arab történétíró, **Ibn Khaldún** a milieu elméletét már szinte teljes vértetében kidolgozta, és az is nóvumnak számított, hogy a monumentális történeti munkájához írott prolegomenáiban (*muqaddimat*) az ún. mesologikus történelembölcseleti rendszer kereteibe ágyazottan, tudományos módszer segítségével fejtegette az éghajlat és a földrajzi fekvés nagyfokú, az emberek és népek szokásaira, életmódjára, intézményeire és gazdasági viszonyaira egyaránt hatással bíró befolyását.¹⁵ Interpretációja szerint a hideg vagy meleg klíma egyértelműen formálja a lakosság jellemét: ekként a melegebb klímák alatt élők esetén az „állati lélek” bizonyul erősebbnek, míg a hidegebb klímák alatt lakóknál a „logikus lélek” tekinthető dominánsnak.¹⁶ Államelméleti szempontból nem elhanyagolható tényező, hogy Ibn Khaldún az államok keletkezéséből és hanyatlásából általános törvényszerűségeket igyekezett levonni; némely hipotézisét

¹⁰ Arisztotelész a *Politika* lapjain fejtette ki, hogy „Azon népek, melyek a hideg tájakon laknak, bátorsággal vannak ugyan telve, de hiányosabb náluk az értelem és a művészeti tehetség. Azért huzamosabban megőrzik a szabadságot, de az állam és a községek szervezésében járatlanok. Ázsia népei pedig értelemmel és művészi képességgel vannak megáldva, de bátortalanok, s azért ők a jobbágyi és szolgai állapotban megmaradnak. A hellének középpütt laknak, mindkettőjük tehetségeit egyesítik.” Idézi: Tuka: *i. m.* (1910), 160. o., 2. lj.

¹¹ Krausz Jakab: A magyar néplélek problémája. III. közlemény. In *Polgáriszkolai Közöny*, 14. évf., 4. szám (1910), 125. o., 2. lj.

¹² Hornyánszky Gyula: Hippokratés milieu-elmélete. In *Magyar Tudomány*, 20. kötet, 229-240. füzet (1909), 54. o.

¹³ *Uo.*

¹⁴ Germanus Gyula: A föld és faj hatása a történelemben. In *Budapesti Szemle*, 177. kötet, 507. szám (1919), 223. o.

¹⁵ Giesswein: *i. m.* (1915), 542.; Giesswein Sándor: Történelembölcselet és szociológia [szociológia]. Első közlemény. In *Katolikus Szemle*, 18. kötet., 1. szám (1904), 14. o.

¹⁶ Maróth Miklós: Az iszlám tudományoszménye. In *Magyar Tudomány*, Új folyam 31. kötet., 1. szám (1986), 23. o.

pedig a későbbi történetírás is igazolta – példának okáért azt, hogy az államok keletkezése tipikusnak mondható a sivatag és a termékeny területek határain.¹⁷

A földrajzi determinizmus teoretikus alapjait a maga teljességében és precizitásában – a bolygók és a Nap hatására, az éghajlati determinációra, valamint a földrajzi táj meghatározó jellegére fókuszálva¹⁸ – **Jean Bodin** (1530-1596) alapozta meg a XVI. században. A bolygók hatása alapján, a káldeusokra és a zsidókra hivatkozva a francia gondolkodó három részre osztotta az emberiséget: eszerint a déli népcsoportok felett a Szaturnusz planétája helyezkedik el, a nyugodtságot és kontempláció képességét erősítve bennük; a középső népcsoport bolygója, a Jupiter az igazságosságot jeleníti meg és a szorgalmat katalizálja, míg az északiak égiteste, a Mars a robusztus mivoltot, a tettekézséget fokozza. Emellett a Szaturnusz a tudományos gondolkodást erősíti, a Jupiter a bölcsességet növeli, míg a Mars a kéz ügyességet feltételező művészetekre és a mesterségekre fejt ki hatást.¹⁹ Az éghajlati determináció kontextusába helyezve Bodin további kisebb egységekre osztotta fel az emberiséget, míg a természeti tájak mikénti váltakozása a legkisebbnek tekinthető etnikai körzetek kialakulását „kényszerítette ki”.

Mindez Bodin államelméleti okfejtései szempontjából sem érdektelen, hiszen „a bölcs kormányzóknak jól kell ismernie népe véralkatát és természetét, mielőtt az állam, vagy a törvények megváltoztatásához hozzá mege nyúlni”.²⁰ Az államformát szerinte a különböző helyek sajátosságaihoz szükséges alakítani, amint „a jó építész is a helyszínen talált anyagokból építkezik.”²¹ Bodin megfigyelései szerint a forró, a mérsékelt és a hideg égöv népei között számottevő különbségeket állapíthatunk meg, melyek politikai konzekvenciái is bírnak. Az északi népek Bodin szerint több testi erővel bírnak, a déliek találékonyabbak, furfangosabbak, míg „középvídek népei” arányosan részesülnek mindkét tulajdonságból. A középső öv népei végső soron az „államok igazgatására alkalmasabbak”, és a tetteikben több igazságosság mutatkozik meg. A fentiekből kifolyólag „a nagy hadseregek és hatalmak rendszeren északról jönnek, de a titkok tudománya, a bölcsészet, a számtan, az elmélkedés délről, míg a

¹⁷ Germanus Gyula: *i. m.* (1919), 224. o.

¹⁸ Vinkovics Márta: Jean Bodin történetfilozófiai naturalizmusa (A földrajzi determinizmus elméletének alapjai). In *Magyar Filozófiai Szemle*, évf., 3-4. szám (1986), 350. o.

¹⁹ *Uo.*

²⁰ Idézi: Finkey Ferenc: *A tételes jog alapelvei és vezéreszméi. A jogbölcsészet, mint alapvető és összefoglaló (általános) jogtudomány kézikönyve, egyetemes fejlődéstörténeti alapon.* Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1908, 140. o.

²¹ Bodin, Jean (1576): *Az államról. Válogatás.* Ford.: Csűrös Klára. Gondolat Kiadó, Budapest, 1987, 265. o.

politikai tudományok, a törvények, a jogtudomány és a szónoklás művészete kiválóan a mérsékelt éghajlatú országok tulajdonai. A nagy birodalmak a mérsékelt égöv alatt keletkeztek, [a]honnán a déli részeket könnyebb meghódítani, mint az északiakat.”²² A Kelet versus Nyugat kérdését illetően Bodin a régebbi gondolkodók megállapításaira támaszkodva akként foglalt állást, hogy „a keleti népek szelídebbek, udvariasabbak, alkalmazkodóbbak és találékonyabbak, mint a nyugatiak, és kevésbé harciasak, (...) a keleti szél és a levegő természetes jósága [pedig] szebbé és nagyobbá teszi az ott lakó embereket.”²³ A bércek lakói végső soron mindenkor képesek magukat elkötelezni a szabadságért való küzdelem mellett, s ebből kifolyólag a „demokratikus államformák” rájuk jobban alkalmazhatók, mint a síkságok népeire nézve.²⁴

Az éghajlat és a talaj népek törvényeire gyakorolt hatását fürkésző, talán legnagyobb ismertségre szert tevő klímaelméletet a francia felvilágosodás egyik emblemikus képviselője, **Montesquieu** (1689-1755) fejtette ki *A törvények szelleméről* szóló, 1748-ban megjelent munkája 14-18. könyveiben. Közben Pekár Gyula akként méltatta a jeles gondolkodót, hogy ő volt az első, aki felhívta az emberi gondolkodás figyelmét a földrajz filozófiájára,²⁵ az „ellentáborból” Friedrich Ratzel rendkívüli hatású,²⁶ ugyanakkor nem túl mélyreható kutatás eredményeit reprezentáló, időnként csak „többé-kevésbé szellemes állításokat” tartalmazó elméletként jellemezte a meglátásait.²⁷ Montesquieu vallotta, hogy „Az éghajlat hatalma nagyobb minden más hatalmnál”, így nem meglepő, hogy szerinte a törvények nemcsak a kormányzat természetétől és elvétől függenek, hanem az ország természeti-földrajzi viszonyaitól, a hideg, forró vagy mérsékelt éghajlótól, a talaj minőségétől, helyzetétől, nagyságától, a munkás-, vadász- és pásztornépek életmódjától, illetve a lakosság hajlamaitól is.²⁸ Montesquieu a kormányzati formák és

²² Bodin: *i. m.* (1987), 265., Bluntschli, J[ohann] C[aspar]: *Az általános államjog és politikai története*. I. kötet. Ford.: Acsádi Ignác. Magyar Tudományos Akadémia Könyvkiadó Vállalata, Budapest, 1875, 44-45. o.

²³ Bodin: *i. m.* (1987), 269. o.

²⁴ Idézi: Tuka: *i. m.* (1910), 160. o., 2. lj.

²⁵ Pekár Gyula: A föld és az ember: Ratzel földrajz-philosophiája. In *Athenaeum*, 11. kötet, 1. szám (1902), 115. o.

²⁶ Montesquieu elmélete a felvilágosodás korában nem pusztán teoretikus értelemben hagyományozódott tovább, de esetenként a gyakorlati államéletre is komoly hatással bírt; II. Katalin orosz cárnő (1762-1796) például az ő elveit felhasználva deklarálta, hogy (1) Oroszországban a nagy kiterjedés szükségessé teszi a monarchikus államformát, (2) ennek a monarchiának pedig autokratikusnak kell lennie. Ld. Angi János: II. Katalin 1767-es Utasítása a Törvényelőkészítő Bizottság számára. In *Világtörténet*, 1988/3. szám, 88. o.

²⁷ Ratzel Frigyes: *A föld és az ember*. Ford.: Simonyi Jenő. MTA Könyvkiadó Vállalata, Budapest, 1887, 49. o.

²⁸ Finkey: *i. m.* (1908), 142. o.

a klíma közötti összefüggéseket vizsgálva oda konkludált, hogy a forró éghajlat elernyeszti, félénkké teszi és szolgaságra kárhóztatja a népeket, a hideg égöv ellenben a fiatalokat idéző bátorsággal telítetté, valamint szabadokká teszi őket. A forró égöv országaiban a szenvedélyek fokozódásával a bűnözés is elterjedtebbé válik.²⁹ Az a felfogás, miszerint a forró klíma az emberre nézve ernyesztő hatással bír – aminek egyenes ági következménye e teóriák képviselői szerint az állhatatlanság, a munkára való restség, vagy éppen a gyávaság –, a nagy földrajzi felfedezéseket, ehhez kapcsolódóan a tértudatosság új alapokra helyezését³⁰ követően az indiánokról folytatott eszmecserékre is nagymértékben rányomta a bélyegét.³¹

A francia felvilágosodás központi képviselőjének számító **Jean-Jacques Rousseau** (1712-1778) a *Társadalmi szerződés*ről írott könyvében, 1762-ben magabiztosan vetette papírra, hogy „minden égtáj alatt, természetes okok segítségével [segítségével] meghatározhatjuk azt a kormányformát, amelyet az éghajlat megkövetel, sőt azt is megállapíthatjuk, hogy milyen kíván a lakosság természete.”³² A szabadság a rousseau-i felfogásban nem szökkenhet szárba minden égöv alatt, és nem is érhető el minden nép számára. A „hálátlan” és terméketlen vidékek sorsa a műveletlenül hagyás, s itt legfeljebb „vad népek” lakhatnak; a legszükségesebb termékek termesztését biztosító helyeken a barbár népek telepednek meg, s itt minden alkotmány elképzelhetetlen; azok a vidékek, ahol a munka szerény hozadékkal jár, a szabad népek számára alkalmas, végül a gazdag és termékeny, kevés munkával bő termést biztosító talaj a monarchikus kormány megalakulásának kedvez, ti. a fejedelem fényűzése révén élhető csak fel az alattvalók túlságosan nagy feleslege.³³

A XVIII. század második felének német irodalma – nem függetlenül Rousseau hatásától – szintén szoros korrelációt feltételezett a természet és az ember, illetve a politikai és fizikai jelenségek között.³⁴ A *genius loci*, a „táj szelleme” ugyanis csak ott

²⁹ Körösi Mária: A földrajzi determinizmus helye a marxizmus kialakítása előtti polgári filozófiában. In *Földrajzi Értesítő*, 35. évf., 1-2. szám (1986), 19. o.

³⁰ A térforradalmak átfogó elemzésére nézve lásd Schmitt, Carl: *Der Nomos der Erde im Völkerrecht des Jus Publicum Europaeum*. Duncker & Humblot, Berlin, 1950. Schmitt térfelfogásának egyre bővülő magyarországi recepciójával összefüggésben kiemelkedik a mezőnyből Derekas Béla Győző doktori értekezése (*A tér politikai megszervezése Carl Schmitt politikaelméletében*. ELTE Politikatudományi Doktori Iskola, Budapest, 2024).

³¹ Wittmann Tibor: Az Újvilág képe Comenius didaktikai műveiben. In *Acta Historiae Litterarum Hungaricum. Tomus X-XI*. József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, Szeged, 1971, 95. o.

³² Rousseau, Jean-Jacques: *Társadalmi szerződés*. Ford.: Radványi Zsigmond. Phönix Kiadás, Budapest, 1947, 89. o.

³³ *Uo.*, 88-89. o.

³⁴ Teleki Pál (1917): *A földrajzi gondolat története*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1996, 44. o.

kaphat erőre, ahol az ember és a táj kölcsönhatása biztosított.³⁵ E megállapításoktól függetlenül Johann Gottfried Herder (1744-1803) már nem tulajdonított olyan messzemenő hatást a klímának, mint Montesquieu és társai. „Az éghajlat nem kényszerít, hanem ösztönöz”³⁶ – állította, azaz a természet nem mindenható tényező, csak diszponál; csak közrehat a fejlődésben, barátságosan vagy éppen ellenségesen, s a „genetikus erő” az, ami az organikus élet erejével bír, és „melyben potenciálisan az egész később kifejlő szervezet benne van”.³⁷

2. KÉT PÉLDA AZ ÉGHAJLAT BEFOLYÁSÁVAL KAPCSOLATOS MAGYAR KUTATÁSOKRA

Magyar vonatkozásban a klímaelméletet is művelő állambölcselek közül főként Pisztóry Mór és Öreg János nevét emelhetjük ki. **Pisztóry Mór** *Az éghajlat befolyása az állam alkatelemeire* című tanulmányában cáfolta azt az egyébként Francis Bacon tevékenységétől datálható racionalista paradigmát, miszerint a természet az ember igájába hajtható és legyőzhető; szerinte ugyanis „az emberek egész fejlődése, sőt nem csekély részben azok társadalmi élete is a természetnek változhatlan [változtathatatlan] törvénye alatt áll, és ezen körülmény nagy mértékben az emberek állam életére is szabályozó befolyást gyakorol.”³⁸ A fenti megállapítására tekintettel deklarálja, hogy a természet befolyását képtelenség az államtan terrénumában figyelmen kívül hagyni. A föld, amelyen élünk, a termőereje, talaja, terményei és az ezeket szabályozó éghajlati viszonyok révén grandiózus befolyást gyakorol a népek jellemére, kultúrfejlődésére, „gazdászati életére” és „szellemi tehetségeire”; ekként az államok fejlődése is számottevően függ a fent említett körülményektől.

Az ember tehát sohasem lesz képes saját magát, illetve életmódját teljes mértékben függetleníteni a természet befolyásától; plasztikus megfogalmazásban: „Az ember a műveltség legmagasabb fokán is a természet erőihöz alkalmazkodni kénytelen.”³⁹ Pisztóry a klasszikussá nemesedett szerzőkön (Arisztotelész, Hérodotosz, Bodin, Montesquieu, az újabb szerzők közül Humboldt és Buckle) kívül a korabeli statisztika megállapításaira is alapította téziseit. Kolbra és Konekre utalva

³⁵ Ferdinándy Mihály: *A történeti táj*. In *Athenaeum*, Új folyam, 24. kötet, 1-2. szám (1938), 38-71. o.

³⁶ Herder, Johann G.: *Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit*. Idézi: Germanus: *i. m.* (1919), 230.

³⁷ Joó Tibor: *Magyar nacionalizmus*. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest, 1941, 34-35. o.

³⁸ Pisztóry Mór: *Az éghajlat befolyása az állam alkatelemeire*. In *Jogtudományi Közöny*, 6. évf., 1. szám (1871), 22. o.

³⁹ *Uo.*

említi, hogy a „házasságok kisebb-nagyobb száma összefüggésben áll a gabona, illetőleg a kenyér árával”; majd a fiziológusok kutatásait citálva kifejti, hogy a „nagy agy” (azaz az ész) székhelyére „az életmód, [a] táplálék és az éghajlat nagy befolyással van”.⁴⁰

Öreg János *Az éghajlat és talaj befolyása az emberi műveltségre és társadalomra* című tudományos közleményében boncolgatta a föld éghajlati-, illetve talajviszonyainak az államra (is) gyakorolt hatását. Meglátása szerint „Az afrikai szerecsen, az ázsiai mongol, az amerikai vörösbőrű, az ausztráliai malaj [maláj], s az európai kaukázai [kaukázusi] faj mintegy életadó földjüknek természeti sajátosságát tükrözik vissza.”⁴¹ (Öreg János védelmében hozzá kell tennünk, hogy a korabeli magyar államtudományban a „faj” terminusa inkább a fajta szinonimájaként volt használatos, s nem fajvédelmi szempontokat szolgáló kifejezésként.) Öreg kiindulópontja, hogy a föld életében végbemenő mindennemű változás leképeződik és visszatükröződik az emberiség életében is. Ember és természet olyannyira szoros nexusban áll egymással, hogy „az emberiség életének válságos fordulópontjainál terméketlen évek, döghalál s pusztító nyavalyák” tűnnek fel. Ekként a hellén világ és a római világbirodalom összeomlását követően is „dögvész uralgott”; a kereszties hadjáratok alkalmával „honosult meg” a himlő, sőt a középkori lovagvilág letűnése, a reformáció létrejötte és Amerika felfedezése is „három, addig ismeretlen iszonyú nyavalyát vont maga után”.

Öreg ezután kifejti, hogy „A világtörténelem már arról győz meg bennünket, hogy a legelső művelt államok, egyenlően mind körös-körül az egész földön, a forró földöv egyes, a természettől gazdag termékenységgel megáldott vidékein keletkeztek.” Erre példaként Elő-Indiát, a Nílus által öntözött Egyiptomot és „az új világnak az Egyenlítő két oldalán, a fordító körök közé eső részét” hozta fel. A mérsékelt égöv alatt megfigyelései szerint műveltség, polgáriasult társadalom és állam keletkezett, első ízben Görögországban, majd Európa mérsékelt földöv alatt elhelyezkedő vidékein, végül pedig Észak-Amerika „vadon erdeiben”. Tény és való, hogy az éghajlat itt már „örökös, szorgalmas munkára” is kényszerít bennünket, de Öreg szerint éppen ebben rejlik „szellemi előrehaladásunk s politikai szabadságunk lebiztosb rugója”.

⁴⁰ Uo.

⁴¹ Öreg János: *Az éghajlat és talaj befolyása az emberi műveltségre és társadalomra*. In *Székesfehérvár [Székesfehérvár]*, 6. évf., 11. szám (1876. február 5.), 44. o. Folytatólagos közlemények: 12. szám (1876. február 9.), 47-48., 13. szám (1876. február 12.), 52. o.

3. ÚJABB FEJLEMÉNYEK, KONKLÚZIÓ

Látjuk tehát, hogy a klímaelmélet a XIX. századot megelőző államelméleti gondolkodásban milyen jelentőséggel bírt, de azt is, hogy nem ritkán markáns nép- és nemzetkarakterológiai elemekkel volt átszőve. Sok szempontból még a XIX. század egy részére nézve is leszögezhető: *mainstream* dolognak számított, hogy „valamely népnek az egész világtörténelmi históriáját már eleve adottnak és determinálnak vették azáltal, hogy a nép a földteke bizonyos helyén, bizonyos területen helyezkedett el.”⁴² Hyppolite Taine *A görög művészet bölcselété*ről írott, 1888-ban megjelent munkájában a lelki tulajdonságok és a táj közötti „döntő kapcsolat” után kutakodva még fenn állította, hogy „A nép mindig a vidék bélyegét hordja magán, melyen lakik; e hatás pedig annál erősebb, mennél műveletlenebb és gyermekibb, midőn odatelepszik.”⁴³

A XIX. században fokozatosan kibontakozó pozitivist tudományos paradigma térnyerése nyomán aztán egyre többen kezdték – egyébként helyesen – hangsúlyozni a determinista elméletek túlzásait. A sokáig kikezdehetetlenek, de legalábbis domináns hatást gyakorlónak számító korábbi teóriák fokozódó ütemben kezdtek kikopni vagy valamiféle kuriózzummá válni, és a durkheimi meglátások nagyobb öröme – miszerint a társadalmi tényeket más társadalmi tényekkel szükséges magyarázni⁴⁴ – egyre többször engedték át a táncparkettet a szociológiai jellegű magyarázatok számára.

A geopolitika ezzel párhuzamosan a politikai földrajzot – „a topográfiai és enciklopédikus államismét” – szorította háttérbe, egy időre előtérbe tolva a politikában „a földrajzi helyzet momentumát”.⁴⁵ A nemzetiszocialista kataklizma 1945 után nem csak a nemzetkarakterológia kapcsán kényszerített ki „kopernikuszi fordulatot”, de a geopolitikát is diszkreditálni igyekezett. Nagy szerencse, hogy a történelem végét,

---

⁴² Haendel: *i. m.* (1937), 121. o.

⁴³ Idézi: Gallus Sándor: *Táj és ember*. In Gallus Sándor (szerk.): *Új magyarság és új az új Európa*. Bartha Miklós Társaság, Budapest, 1942, 137. o. Magyar nyelven lásd Taine Hippolit Adolf: *A görög művészet bölcselete. Nyilvános előadások*. Ford.: Ferenczi Zoltán. Franklin-Társulat Magyar Irod. Intézet és Könyvnyomda, Budapest, é. n. [1924].

⁴⁴ Durkheim, Émile: *A társadalmi tények magyarázatához. Válogatott tanulmányok*. Ford.: Ádám Péter. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1978, 127. o.

⁴⁵ Teleki Pál: *Időszerű nemzetközi politikai kérdések a politikai földrajz megvilágításában*. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda – Erdélyi Férfiak Egyesülete, Budapest, 1931. Különnyomat a Jancsó Benedek Emlékkönyvből, Budapest, 1931, 3. o.

valamint a földrajz halálát felváltva vizionáló liberális kánon⁴⁶ percepciói végül nem váltak valóra, és a geopolitika újbóli felértékelődésével ismét kezdünk hitelt adni Halford J. Mackinder 1904-ben kelt felismerésének,⁴⁷ miszerint a földrajz a történelem megismerésének – legalábbis egyik – kulcsa.

---

⁴⁶ Ld. pl. Fukuyama, Francis: *The End of the History and the Last Man*. The Free Press, New York, 1992, illetve O'Brien, Richard: *Global Financial Integration. The End of Geography*. Council of Foreign Relations Press, New York, 1992.

⁴⁷ Mackinder, Halford J. (1904): A földrajz mint a történelem kulcsa. Ford. Pásztor Andrea. In Csizmadia Sándor – Molnár Gusztáv – Pataki Gábor Zsolt (szerk.): *Geopolitikai szöveggyűjtemény*. Stratégiai és Védelmi Kutató Hivatal, Budapest, 2002, 16-27.

Horváth Mihály¹
Off-line bűnök on-line!

BEVEZETÉS – A DIGITÁLIS TÖRZSFEJLŐDÉS AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOMIG

A XXI. századra a digitális fejlődés eljutott arra a szintre, hogy a mindennapi életünk szerves része lett a kezünkben, testünkön hordozott elektronikai eszköz és az általa biztosított kényelmi és egyéb szolgáltatás. Az egészségügyi alkalmazásoktól a pénzügyi, oktatási alkalmazásokig szinte az élet minden területét lefedő programok segítik a boldogulásunkat ebben a világban. Az információs társadalom² szükségszerű velejárója a túlzott digitalizáció, a fizikai valóság egy részének áthelyezése a virtuális valóságba, az online térbe³ (az online tér, a virtuális tér, kibertér fogalma szinte megegyező, hasonló meghatározások, értelmezésük nagymértékben függhet az egyén tudatában kialakult ismeretek sajátos feldolgozásától). Hosszasan lehetne fejtegetni a különböző hazai és külföldi szakirodalmakban megjelent fogalmi definíciókat, viszont ezek magyarázata és megértése nem befolyásolja azt, hogy ez a virtuális valóság ma már megkerülhetetlen, nélküle szinte nem lehetséges a napi feladatok maradéktalan ellátása, a fejlődés biztosítása.

Az információs társadalom behálózta az életünket. Ez egy olyan lehetőség, amit mindenki teljes mértékben ki szeretne használni, senki sem akar lemaradni róla. Minden információ azonnal rendelkezésre áll, és azonnal szüksége van rá a felhasználóknak. A gyorsasága, a napról napra történő kiemelkedő fejlődése viszont kockázatokkal jár. Egy átlagos állampolgár feltehetően nem rendelkezik olyan informatikai és biztonsági ismeretekkel, amelyek biztosítják részére a megfelelő védelmet, azokat a biztonsági intézkedéseket, amelyek megvédik magát az egyént, a személyiségét, az adatait és a pénzügyi-gazdasági egzisztenciáit. Felismerve ezt a hatalmas potenciált, az anonimitást, a virtuális, megfoghatatlan világot a bűnelkövetők

---

¹ Rendőr alezredes, Győr-Moson-Sopron Vármegyei Rendőr-főkapitányság Gazdaságvédelmi Osztály. Kiemelt főnyomozó (kiberbűnözési). Az egyesület rendes tagja,

² Az információs társadalom a társadalmi együttélés egy új módja, ahol az információ hálózatba szervezett tárolása, előállítása, áramlása játszik központi szerepet. Ehhez ld. Castells, Manuel: *A hálózati társadalom kialakulása*. Gondolat-Infonia, Budapest, 2005.

³ A kifejezés jelentése: rendszerhez, hálózathoz kapcsolt, ott elérhető, illetve ott történő. <https://lexiq.hu> (Letöltés: 2024. 12. 20.)

az egyszerűbb, gyorsabb, biztonságosabb haszonszerzés érdekében áthelyezték a tevékenységüket ebbe a világba.

Mindezek hatására az elmúlt években az online térben elkövetett bűncselekmények száma jelentős mértékben megnövekedett. Az elkövetők a fizikai valóságtól elkülönített virtuális térben kutatják fel áldozataikat, sokkal kevesebb idő, energia és anyagi eszköz befektetésével úgy, hogy számukra akár a teljes anonimitás is biztosított. Ezen előnyöket kihasználva a vagyon elleni bűncselekményektől kezdve egészen a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekményig számos, a Büntető Törvénykönyvben⁴ (Btk.) deklarált deliktum elkövethető.

Fontos kiemelni, hogy az online térben elkövetett, illetve az ún. kiberbűncselekmények⁵ egymással nem szinonim fogalmak. Míg előbbi magába foglal valamennyi olyan bűnelkövetési magatartást, melyet az internet felhasználásával fejtenek ki, addig a klasszikus értelemben vett kiberbűncselekményeknél informatikai rendszerrel történő visszaélés valósul meg.

1. A VALÓSÁG A FIZIKAI ÉS A VIRTUÁLIS TÉRBE

Az információs társadalomban, a virtuális térben elkövetett bűncselekmények áttekintése előtt pár gondolatot érdemes arra fordítani, hogy általában mi volt előtte, milyen módon követte el bűncselekményeket. Természetesen a teljesség igénye nélkül, jelen tanulmányban azokat a bűncselekménytípusokat szeretném bemutatni, amelyeknek egy része szinte teljes mértékben átkerülhet, átkerült az online térbe.

A különböző bűncselekménytípusoknál párhuzamot lehet állítani, illetve rá lehet világítani arra, hogy miért jobb az elkövetőnek mindezeket az online térben végrehajtani. Tekintsünk át néhány példát, amelyek megtörténtek, és jelentős kárt okoztak.

Az elkövető kiemelkedő hozamot ajánlott a sértetteknek, azért, hogy számítástechnikai eszközöket szerezzen be külföldről, majd azokat nagy nyereséggel tovább értékesítse. Ez egy klasszikus csalásnak nevezhető cselekmény. Az elkövető a tevékenységét nem hirdette meg sehol sem. Elsősorban az ismerőseinek ajánlotta,

⁴ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény.

⁵ A kibertér fogalmának abszolút érvényű meghatározása, definíciója annak multidiszciplináris jellegéből adódóan lehetetlen. Fogalma: A (globális) kibertér globálisan összekapcsolt, decentralizált, egyre növekvő elektronikus információs rendszerek, valamint ezen rendszereken keresztül adatok és információk formájában megjelenő társadalmi és gazdasági folyamatok együttesét jelenti. <https://njt.hu/jogszabaly/2013-1139-30-22.1> (Letöltés: 2024. 12. 20.)

olyan feltételekkel, hogy akár hat hónapon belül húsz százalékos haszonra is szert tehetnek. Személyesen találkozott velük, meggyőzte őket az üzlet sikerességéről, biztosította őket az esedékes magas hozamról. A tévedésbe ejtés már az interakció elején megtörtént. A sértettekkel folyamatosan tartotta személyesen vagy telefonon keresztül a kapcsolatot, és elhitette velük, hogy a befektetésük jó úton halad. Egy piramisszerű hálózatot épített ki, úgy, hogy egyre több áldozatot győzött meg arról, hogy az üzlet, amit ajánl, kifogástalan. Mindeközben az első körben a piramis alján található áldozatok részére az ígért húsz százalékos hasznot hat hónap után biztosította. Természetesen nem a befektetésekből, hanem az időközben beszervezett további áldozatok pénzéből. Ezek az úgynevezett első körös személyek meglepő módon vették tudomásul, hogy az általuk befektetett összeg megtérült, és valóban húsz százalékos hozammal működik az üzlet. Saját pozitív tapasztalataik alapján még további ismerőseiknek is ajánlották ezt a kimagasló üzleti lehetőséget, ami természetesen nem hivatalos, ezért semmilyen adófizetési kötelezettségük sincs. A további áldozatok nagy számban jelentkeztek a pozitív visszajelzések alapján az elkövetőnél. A piramis szépen felépült, a befektetett összeg elérte a 600 millió forintot is. Amikor elérte a kritikus mennyiséget a befektetők száma, az elkövető már nem tudta az általa vállalt pontos határidőket betartani a hozamok kifizetésére, ezért elkezdte a sértetteket hitegetni, különböző kereskedelmi, vám és egyéb indokokkal, problémákkal. A sértettek bizalma még ekkor sem inogott meg, bíztak a mesés haszonban, és várták a befektetésük megtérülését. Az elkövető már tisztában volt vele, hogy ez így nem működik tovább, ezért a kicsalt közel 600 millió forinttal külföldre távozott, és a sértettek részére elérhetlenné vált. Megtörtént az, hogy a piramis csúcán álló személy, az elkövető, a rendelkezésére álló, sértettektől kicsalt összeggel eltűnt. A láncolat összeomlott. Fontos részlet még, hogy a sértettek nagy része a nekik felajánlott hozamot nem vette át, inkább még több hasznot remélve visszaadták az elkövetőnek, hogy azt továbbra is fektesse be.

Ennél a bűncselekménynél látható, hogy az elkövető a fizikai valóságban találkozik az áldozatokkal, személyesen győzi meg őket. Átadják neki készpénzben a befektetésre szánt összegeket. A személyes kontaktus, a meggyőzés, illetve az ajánlott magas megtérülés, továbbá az első körben beszervezett emberek pozitív tapasztalati olyan pszichológiai hatással jártak, hogy az áldozatok teljes mértékben megbíztak az elkövetőben. Elhitték, hogy a befektetésük biztonságos, elérhető,

megtérül, továbbá a befektető személye is meggyőző, hiteles. Ez a bűncselekménytípus egy klasszikus esete a csalásnak a fizikai valóságban.

Hasonló bűncselekmény az úgynevezett „unokázós” csalás is, ahol kezdetben személyesen, majd telefonon győzték meg az elkövetők a sértettek szüleit, nagyszüleit, hogy a hozzátartozójuk balesetet szenvedett, és a keletkezett költségek, károk gyors kifizetése érdekében pénzre lenne szüksége, viszont akadályoztatva van, így őket, mint barátjukat küldte a pénzéért. Rengeteg változata ismert ennek a bűncselekménynek, de ennél is az egyik legfontosabb az áldozatok meggyőzése, annak az elhitetése, hogy megbízhatnak bennük, így biztosan jót fognak tenni. Az ilyen típusú bűncselekmények felderítése sokat javult az elmúlt időszakban, ezért az elkövetőknek változtatniuk kellett a módszereiken. Biztonságosabb, rejtettebb módon kellett megjelenniük az áldozatoknál, és erre kiváló lehetőséget adott a digitális világ, az online tér. Ezeknél az elkövetési módszereknél fontos a személyes kontaktus, az elkövető meggyőző ereje, aki elhitei azt, hogy az áldozatnak jó lesz, segíteni tud rajta. Mindez olyan pszichológiai hatást vált ki, amely az áldozatból szinte azonnal törli még a mérlegelés lehetőségét is. Teljesen megbízik az elkövetőben, semmilyen kétség nem merül fel benne azzal kapcsolatban, hogy akár be is csaphatják, holott a valódi világban, személyesen találkozik az elkövetővel, és lehetősége lenne rá, hogy megvédje magát, az esetleges kétségeit leellenőrizze. Ezt nem teszi meg, mert olyan tudatállapotba kerül, ami elnyomja ezeket a kételyeket. Ez a meggyőződés mindaddig kitart, amíg a végén rájön a sértett, hogy ő az áldozat, viszont sokan még utána is hisznek abban, hogy ez nem történhetett meg velük. A lehetőség előttük állt, személyesen tudtak volna meggyőződni arról, hogy hihető-e az, amit nekik elmondtak, bemutattak, azonban ezt nem tették meg.

Ezek után a rohamos technikai fejlődéssel párhuzamosan jött egy hirtelen fejlődés az elkövetési módszereknél, ami nem más, mint az online tér által biztosított korlátlan lehetőségek kihasználása.

Tegyük fel, hogy az egyik legnagyobb magyarországi pénzügyintézet ügyintézője személyesen keres meg minket, hogy a bankszámlánkkal probléma van, és gyanús pénzmozgásokat tapasztaltak rajta. Annak érdekében, hogy ne érjen kár bennünket személyesen, akár az otthonunknál kéri tőlünk azt, hogy adjuk meg banki adatainkat, engedélyezzük a számlánkon lévő pénzünk biztonságba helyezését. A pénzügyintézet kívüli személyes kontakt lehetőséget ad, próbál meggyőzni az ügyintéző, de általában az a válasz, hogy majd a bankfiókban elintézzük. Nem hajtanáink végre a kérését.

Hozzáteszem, hogy ez egy fikció, ugyanis a pénzintézeteknél nem jellemző ez a gyakorlat. Bemutatása és célja a fellépő pszichológiai hatások érvényesülése, azok elemzése volt. Nap mint nap találkozhatnánk akár egy kis boltnál egy kifogástalanul kinéző középkorú fiatalemberrel, aki pár héten keresztül egy minimális bizalmi kapcsolatot alakít ki velünk. Mesél a munkájáról, dicséri a frizuránkat, a kiskutyánkat, elmondja kalandos életét, ami egy olajfűró toronyban végzett munkája során történt vele. Majd körülbelül egy hónap múlva közli velünk, hogy a kislányának szeretne csomagot feladni, de nincs jelenleg annyi pénze, hogy ezt megtegye. Pár hét múlva kapja meg külföldről a fizetését, ezért ki tudnánk-e segíteni pár tízezer forinttal. Az emberek nagy része természetesen nem adna neki pénzt.

A való világban azért ezek a belső fékek még működhetnek, az emberekben még benne rejlik ez az egészséges bizalmatlanság, az a pszichológiai hatás, ami akár meg is védhet attól, hogy ne legyünk áldozatok. Ezeket a gátakat az elkövetők felismerték. Nem szeretnék felismerhetőek lenni, nem szeretnék velünk találkozni, valós adatokat megosztani. Sokkal jobb, ha az online térben elrejtőznek, és hamis személyiség mögé bújva, utolérhetetlen módon alakítanak ki bizalmi kapcsolatokat, keresik meg áldozataikat. Elérik a következőket: nem tudják, hogy ki vagyok, nem ismerik az adataimat, nem tudják, hogy hol vagyok, leellenőrizhetetlen vagyok, de az interneten vagyok, bárki lehetek, bármilyen adatot megadhatok, bárhol lehetek. Tökéletes, így a legegyszerűbb bűncselekményeket elkövetni. Mi kell hozzá? Internet. Emberek az interneten. Élet az interneten. Online tér. Minden adott. A felhasználók, az online térbe terelt társadalom felkészületlen, mindent azonnal szeretne a lehető legkönnyebben. Az online térben megjelent személy nem akar boltba, bankba, orvoshoz menni, online akar befektetni, ruhaneműt vásárolni, eladni, csomagot feladni. Elbújik a virtuális térben, a lehető legkevesebb energia befektetésével szeretné megélni a mindennapjait, hogy másra is jusson ideje a való világban. Mindent elhisz, amit lát, hall, olvas az online térben, mert mások is azt teszik, ez a trendi. Otthon csak hátradől, befekteti a pénzét a nagy hozam reményében, megismerkedik szíve szerelmével, és még a bevásárlásait is tudja online intézni, mert a futár majd helybe hozza.

Ennél már egy magasabb szintet képviselne a kiterjesztett valóság, az igazi virtuális valóság, amit a tudományos-fantasztikus (sci-fi) filmekből ismerünk, viszont már ez is itt kopogtat az ajtónkon. Az élet sok ember szerint egyszerűbb lett, ezt a véleményt

képviselik a bűnözők is. Kis befektetés a részükről, a technika a segítségükre van, és az információs (digitális) társadalom tagjai még mondhatni újszülöttek ebben a világban, mindent elhisznek.

2. BŰN ÉS MEGELŐZÉS AZ ONLINE TÉRBEN

A bevezetőben már kifejtettem, hogy a vagyon elleni bűncselekményektől kezdve egészen a nemi élet szabadsága és erkölcsé elleni bűncselekményekig számos, a Btk.-ban deklarált deliktum elkövethető. Ezek közül pár, általam fontosabbnak tartott cselekményt emelek ki, amelyek napjainkban a legjellemzőbb elkövetési formák.

A kiberbűncselekmények közül kiemelkedik az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, amelyet az elkövetők legtöbb esetben a pénzintézetek nevében, távoli hozzáférést biztosító alkalmazások felhasználásával, kedvező befektetési lehetőségek felkínálásával, illetve adathalász linkek megküldésével hajtanak végre, különösen nagy kárt okozva a sértetteknek.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: **ORFK**) álláspontja szerint jelenleg az alábbi elkövetési formák legjellemzőbbek az online térben elkövetett csalások⁶ esetén. Természetesen ez nem fedi le teljes mértékben az összes online térben elkövetett bűncselekmények típusait. Ezek inkább az online csalások különböző fajtáit mutatják be. A rövid leírásban szereplő elkövetési módszereket, kifejezéseket részletesen nem kívánom elmagyarázni, inkább személtető jellegű a megjelenítésük. Számos külföldi és hazai cikkben, tudományos értekezésben kifejtették már ezeket az elkövetési módszereket. Az általam kiválasztottokról és fontosnak tartottokról értekezek bővebben a későbbiek során.

---

⁶ A Rendőrség nyilvántartási rendszerében, ügykataszterében jelenleg érvényben lévő modus elnevezések és rövid leírásaik.

Ügykataszterben szereplő modus név	Rövid leírás
1. Nigériai	Nigériai csalás: halott vagy súlyosan beteg gazdag személy nevében írt levél, aminél a sértett az örökös, és az örökség intézése érdekében ügyvédi díjakat kell fizetnie
2. Adathalászat	Adathalászat: amikor a támadó egy emailben vagy chat üzenetben hamis vagy meghamisított üzenetet küld olyan linkeket felhasználásával, amelyek egyes tárhelyeken meglévő adatok megszerzésére irányulnak.
3. Foxpost	Az elkövető felveszi a kapcsolatot a termék eladójával azon legendával, hogy megvásárolta a terméket, és intézi a szállítást. Az elkövető email-címet kér a sértettől, amelyre meghamisított-utánczott (fake) banki, szállítmányozó (Foxpost, GLS, DHL) vagy kereskedelmi oldalak (Vinted, Marketplace, Jófogás) nevében adathalász weboldalra vezető weblinket küld az elkövető, amelyet megnyitva a sértett megadja a banki adatait és engedélyezőkódokat.
4. Vishing	Adathalászat céljából hangalapú hívás. Bankintézet nevében az elkövető felveszi a sértettel a kapcsolatot jellemzően azon legendával, hogy jogosulatlan átutalást blokkoltak a számláján, és annak megakadályozása érdekében ráveszik a sértettet személyes és banki adatainak, illetve az engedélyezőkódok megadásra. Gyakran társul Anydesk és CallerID spoofing csalással.
5. Adatszivárgás	Adatszivárgásról (leaking) beszélünk, ha a szervezet vagy a vállalat adatvagyonához tartozó védett információ az információ megszerzésére

	nem feljogosított fél kezébe jut. Az esemény lehet szándékosan előidézett (jogosulatlan belépés), vagy akaratlan módon bekövetkezett (véletlenül rossz emailre küld bizalmas adatot).
6. Smishing	Smishing: hamis SMS-ek fizetési felszólítással. A felhasználót arra kérik, hogy kattintson egy linkre, hívjon egy telefonszámot, vagy lépjen kapcsolatba a támadó által SMS üzenetben megadott email-címmel. A célzott személyt ezután arra kérik, hogy adja meg személyes adatait illetve más webhelyek vagy szolgáltatások hitelesítő adatait (Netflix, Magyar Posta, Rendőrség).
7. Wangiri hívások	A wangiri – japán eredetű elnevezés – egy úgynevezett visszahívásos-telefonos csalás, amely során a sértett jelentősen emelt díjas telefonszámon (akár több tízezer forint percenként) tudja visszahívni az őt kereső ismeretlen hívót. Az ilyen esetekben általában a csalók nemzetközi telefonszámokról tömegesen generálnak hívásokat annak reményében, hogy a felhívott áldozat fogadja a hívást vagy visszahívja őket. A visszahívás esetében nagyon sokat fizethet a kiszemelt áldozat.
8. Botnet	Botnet használatával elkövetett (DDoS) támadás
9. Hamis tranzakció	Hamis tranzakciók jóváhagyása: A bankok az online belépéshez és a tranzakciók jóváhagyásához kétlépcsős hitelesítést követelnek meg. Az ügyfélnek a jelszón kívül egy másik módon is azonosítani kell magát. Ha egy csaló próbál belépni vagy hamis tranzakciót indítani, az ügyfélnek ugyanúgy meg kell adnia a

	másodlagos hitelesítési adatokat ahhoz, hogy a belépés vagy a tranzakció sikeres legyen.
10. Befektetési csalás	Hamis befektetési lehetőségek (főleg kriptovaluta).
11. Névvél való visszaélés	Nem banki szolgáltatók nevével történő visszaélés
12. Online kérdőíves csalás	Survey scam: hamis online ajánlatok (pl. kérdőív kitöltéséért pénzt fizetnek, amely során meg kell adnia bankkártyájának adatait, hamis munkalehetőség, hamis társkeresés).
13. Személyes adat lopása	A támadó csalással vagy egyéb megtévesztéssel megszerzi az célzott személy személyes vagy egyéb érzékeny adatait és az áldozat nevében később visszaéléseket követ el. Ide kell sorolni azt a szintetikus személyiséglopást, amikor az elkövető egy vagy több valós információt társít egy másik személy vagy egy nem létező személy adataival, így létrehozva egy új szintetikus személyt. Ezt a technikát fel tudják használni például bankszámlák nyitásához vagy kölcsönfelvételhez.
14. Hamis wifi hálózat	A támadók egy ismert, legitim vezeték nélküli (wifi) hozzáférési ponttal azonos nevű hamis hozzáférési pontot hoznak létre. A támadók ezután ráveszik az áldozatokat, hogy csatlakozzanak rá az eszközükkel, majd megfigyelik, lehallgatják az óvatlanul a hálózatra csatlakozó felhasználók online forgalmát. Így érzékeny adatokhoz, például felhasználónevekhez és jelszavakhoz férhetnek hozzá. A felhasználók gyakran észre sem veszik, hogy támadás áldozatául estek (Evil twin phishing).

15. Ransomware	Minden olyan jellegű kártékony számítógépes program használata, amelynek célja, hogy a célzott személy számítógépét teljesen vagy részlegesen használhatatlanná tegye, és ezután valamilyen váltságdíjat (ransom) követeljenek annak helyreállításáért. A zsarolóvírusoknak alapvetően 4 típusa van: Locker ransomware (teljesen blokkoló), Crypto ransomware (váltságdíj a visszafejtő kulcsért), Ransomware as a Service (kettős zsarolóvírus).
16. Hívásazonosító másolása	Caller ID spoofing
17. Hamis ügyintézés	Angler phishing: hamis szolgáltatói ügyintézés a közösségi média felületét használva.
18. Marketplace-csalás	Vevők megtévesztése (csalás) online piactereken/értékesítési felületeken (sértett előreutalással kifizeti a – rendszerint – nem létező terméket).
19. Anydesk-csalás	Képernyő megosztó (Anydesk, Rusk desk, Teamviewer) telepítésére és banki felületre belépésre rábírás.
20. Pharming	Pharming: valódi oldalról a támadó átirányítja a sértettet hamis oldalra. A phishing „testvére”. Ebben az esetben a hackerek a különböző internetes böngészők biztonsági réseit és hiányosságait használják ki. A sebezhető DNS-, vagyis domainnév-szolgáltató szerverek szintén a pharming-támadások célpontjai, a kiberbűnözők ezeket felhasználhatják később a saját céljaikra.
21. Számlaváltó csalás - BEC	BEC (számlaváltós csalás): Nagyvállalat részére üzleti partner nevében az eredetihez hasonló

	emailről küldenek üzenetet a korábbi fizetéseknél használt bankszámla megváltozásáról.
--	--

A táblázat áttanulmányozása után egyértelműen megállapítható, hogy ezeknél a bűncselekményeknél mindig az egyén, az ember a leggyengébb láncszem. Szinte minden esetben szükséges az együttműködése. Itt valósulhat meg az a pszichológiai hatás, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy a sértettek áldozattá váljanak. Az elkövető anonim módon, az online tér adottságait kihasználva férkőzik a bizalmába a sértetteknek, ráveszi arra őket, hogy bízzanak meg benne, akár ismeretlenül is, nyomást gyakorol, hogy amennyiben nem cselekszenek mielőbb, akkor akár hatalmas kár is érheti őket. Az eredetihez szinte teljesen mértékben hasonlító internetes weboldalakat, linkeket, telefonszámokat, képeket, logókat használnak fel az elkövetők, ezzel is megtévesztve a sértetteket. A könnyelműség, a vak bizalom, a felajánlott hozam, nyereség, csodás befektetési lehetőség, hirtelen jött szerelem, a gyors döntésre kényszerítés azonnal kiiktatja azokat a belső fékeket, ellensúlyokat, amiket akár a fizikai valóságban már egyből tudnánk alkalmazni. Az ismeretlenség, tapasztalatlanság, valamint ezek a pszichológiai hatások olyan döntésre kényszerítik a sértetteket, amelyek a jövőben mind anyagi, mind erkölcsi szempontból kifejezetten károsak lehetnek részükre. Az elkövetők mindvégig fenntartják azt a látszatot, hogy a segítségükkel megmenthetik az áldozatot. Ez a megmentő, támogató szerep, az elesett, hirtelen rossz hírekkel szembesült ember részére olyan mankót nyújt, amellyel könnyedén át tud lépni a keletkezett akadályokon – melyet az elkövetők hoztak létre –, úgy, hogy a megmentőjük segít ebben.

Ezeknek az elkövetési formáknak az anyagi potenciálja elképesztően magas. A lehető legkisebb befektetéssel hihetetlen összegű pénzüsségeket lehet kicsalni az emberektől, akár pár óra leforgása alatt is. Az áldozatok létszámát szinte semmi sem korlátozza, minél több potenciális sértetthez jutnak el, annál nagyobb az esélye a haszonszerzésnek, a bűncselekmény bekövetkezésének. Az ilyen jellegű deliktumok hatékony felderítése és megelőzése érdekében korszerű, innovatív megoldások alkalmazása vált szükségessé. Tekintettel arra, hogy ezen bűncselekmények eredményes nyomozása speciális szaktudást igényel, az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Kiberstratégiai Osztálya (a továbbiakban: KSO)

által meghatározottak szerint a MÁTRIX⁷ projekt keretében elvégzendő feladatokra országosan 300 főből álló, kiemelt szaktudású nyomozóból, illetve munkavállalóból álló egység került felállításra a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodán belül, illetve a területi szerveknél, 2023 őszétől. Az országos hálózat kialakításának célja a nyomozások központi irányítással történő összehangolása, a helyi szintek szakirányítása, valamint a felmerülő új trendek és tapasztalatok megosztása, ezzel segítve az ilyen típusú eljárások lefolytatását.

A nyomozati munkával, éves statisztikákkal jelen tanulmányban nem foglalkozom. Fontosabbnak tartom, hogy zárásként pár megtörtént példán keresztül bemutassam azt a harcot, melyet a bűnüldöző és bűnmegelőző szervek folytatnak az online térben elkövetett bűncselekmények visszaszorítása érdekében. Természetesen ez a munka nem kizárólag a rendőrség feladata, az együttműködő szervek, a Bankszövetség, a Magyar Nemzeti Bank, a Kiberpajzs⁸ tagjai, a Médiaunió⁹ és még sokan mások folyamatos harcot vívnak azért, hogy még kevesebb ember legyen érintett, váljon áldozattá.

3. AZ ONLINE TÉRBE A LEGJELLEMZŐBB ÉS A LEGNAGYOBB KÁRT OKOZÓ BŰNELKÖVETÉSI MÓDSZEREK RÖVID BEMUTATÁSA

Romantikus csalás

Az interneten található közösségi oldalakon való kapcsolatfelvétel után az elkövető komoly szándékát fejezi ki a sértett felé, hogy bizalmi, szerelmi kapcsolatot alakítson ki vele. Rokkant, veterán katonának, békefenntartónak, mémöknek, orvosnak adják ki magukat a csalók. Több hét, több hónap alatt mély és bizalmi kapcsolat alakul ki a sértett és az elkövető között. Az esetek többségében idős vagy középkorú hölgy az áldozat. Az új partnerétől, szerelmétől lelki támogatást, törődést, figyelmet kap, ezért szinte bármit megtesz a kérésére. Általában pénzt, fényképeket, igazolványképek másolatait kérik a sértettektől, akik ezt minden feltétel nélkül teljesítik. Több hónapon keresztül a lehető legtöbb pénzt és adatot kérik el a sértettektől, akiket folyamatosan lelki biztonságban tartanak, sajnálatják magukat, és a sértettek

⁷ MÁTRIX Project: A rendőrség 2023 őszén létrehozott, 7 pilléren álló projektje, ami az online térben elkövetett bűncselekmények elleni hatékony fellépést segíti elő országosan.

⁸ Kiberpajzs: <https://kiberpajzs.hu/a-kezdemenyezesrol> (Letöltés: 2024. 12. 20.)

⁹ Médiaunió: <https://mediaunio.hu/rolunk/> (Letöltés: 2024. 12. 20.)

empátiáját, lelki kötődését kihasználva zsákmányolják ki őket. Sok sértett a mai napig sem ismeri el, hogy csalás áldozata lett, meggyőződése, hogy valós személlyel van kapcsolatban, és ez az online vagy távkapcsolat neki teljesen megfelel. Az ilyen cselekményekkel okozott kár óriásai, az elkövetők felderítése nehéz, az álcázott felhasználói profilok, személyiségek miatt.

Csomagküldő cégek nevével való visszaéléses és hirdetési csalások

A legtöbb esetben a különböző hirdetési felületeken eladásra és megvételre kínált termékek tranzakciója során olyan hamis vagy hamisított csomagküldő szolgáltatási vagy pénzügyi linkeket küldenek az eladónak, vásárlónak, ami megtévesztésig hasonlít az eredetire. A nagyfokú hasonlóság, az egyszerűbb vásárlás, eladás lehetőségeként az áldozatok nem veszik a fáradságot, hogy pontosan megtekintsék, leellenőrizzék ezeket a linkeket, illetve a linkekkel hivatkozott internetes oldalakat. Az alacsony ár, a biztos vevő, az könnyebbnek tűnő fizetés mód, a csomagküldés egyszerűsége, a siker reménye itt is kiiktatja a való világban még működő pszichológiai fékeket. A biztos üzlet érzése a legtöbb esetben áldozattá válást jelent. A sértettek a lelki csalódásuk, a szégyenérzetük miatt többnyire nem is tesznek feljelentést, ezért a kimagasló kárértékhez még hozzá kell adni azt a látens kárt is, amelyről a nyomozó hatóságoknak nincs is tudomásuk.

Ezeknek a bűncselekményeknek a megjelenési formája az online térben szinte megszámlálhatatlan, mindent, mindenhol meghirdetnek, a hirdetésekre jelentkeznek, hisznek, megbíznak, várnak, áldozattá válnak, ilyen egyszerű. Alkalmanként az anyagi kár nem jelentős, viszont itt van jelen a legjobban az, hogy a csaló anonim, az is marad, nagy számban képes végrehajtani a cselekedetét, és a nagyszámú eset miatt összességében jelentős a kár.

Végezetül szeretném megemlíteni a hazánkban, az utóbbi három évben az egyik legnagyobb felháborodást és anyagi kárt okozó bűncselekmény elkövetési formát az online térben, ez pedig nem más, mint a banki ügyintéző nevében elkövetett csalások. Az előzőekben már fikció szinten említést tettem róla, viszont az online térben ez ma már valóság. A sértettet felhívják telefonon, és a pénzügyi intézetek nevében eljáró banki ügyintézőnek adják ki magukat a csalásban részt vevők. Nagyon rövid idő alatt olyan pszichológiai nyomást zúdítanak az áldozatra, hogy annak tudata abszolút beszűkül. A vele közölt információk alapján egy vészmechanizmust indítanak be nála,

ami kifejezetten arra összpontosul, hogy az általa, a munkája, az élete során megkeresett, felhalmozott anyagi eszközeit mindenáron megmentse. Kizárólag az lebeg a lelki szemei előtt, tudatosan benne, hogy a pénzét elvehetik tőle, viszont az a személy, akivel kapcsolatban van, a megmentője, önzetlenül segít neki, képes arra, hogy biztonságba helyezze az anyagi javait. Minden kétséget, bizonytalanságot azonnal eltávolítanak a tudatából, teljes mértékben átveszik felette az irányítást, és néhány perc alatt, az áldozat tevékeny közreműködésével, teljes mértékben megfosztják a bankszámláján lévő pénzétől. Számos elkövetési formája ismert ezeknek a bűncselekményeknek, viszont az alkalmazott pszichológiai módszer ugyanaz. A pénzügyi tranzakciókat védő technikai és egyéb védelmi megoldások abban a pillanatban elveszítik a létjogosultságukat, amikor az áldozat tevékenyen átlép rajtuk. Megadja adatait, jóváhagyja a tranzakciókat, engedélyezi azt, hogy informatikai eszközeire a bűnelkövetők távoli vezérléssel ellátott szoftvereket telepítsenek. Ezáltal nem csak a tudatállapota felett veszik át ideiglenesen az irányítást, hanem azokon az informatikai eszközökön is, amelyekkel el lehet érni ezeket a pénzügyi szolgáltatásokat. A kör bezárult, az emberi tényezőt, a technikai védelmet kiiktatták, így a bűncselekmény megvalósulásának már nincs, és nem is lehet akadálya. A károsultak száma ennél a bűncselekménytípusnál az egyik legnagyobb, a kár összege meghaladja a több tízmilliárd forintot is.

4. BEFEJEZÉS – AZ INTERNET SÖTÉT OLDALA ÉS A SZINGULARITÁS¹⁰

Az online tér hatalmas, nincsenek korlátai. A legsötétebb részeiben is elrejtőzhetnek azok, akik nem csak az anyagi haszonszerzés végett lépnek be ebbe az ellenőrizhetetlen térbe. Itt tevékenykednek azok, akik az aberrált személyiségük számára keresik a kielégülés számtalan formáját. Gyermekeket kutatnak fel, behálózák őket, a bizalmukba férkőznek. Olyan identitásokat keresnek, akik még a való világban is védtelemek, nem fejlődött még ki a személyiségük, csak most kezdik meg ízlelni a való életet is, ők a legvédtelenebbek. A gyermekpornográfia, a szexuális

---

¹⁰ Technológiai szingularitásnak (röviden szingularitásnak vagy különösségnek) nevezzük a tudományos-fantasztikus irodalomban és a jövőkutatásban azt a lehetséges jövőbeli eseményt, amikor az emberfeletti intelligencia megjelenése miatt a technológiai fejlődés és a társadalmi változások felgyorsulnak, olyan módon és sebességgel változtatva meg a környezetet, amit a szingularitás előtt élők képtelenek felfogni vagy megbízhatóan megjósolni. Az esemény a nevét a fekete lyukak közelében létrejövő gravitációs szingularitás analógiájára kapta. https://hu.wikipedia.org/wiki/Techn%C3%B3giai_szingularit%C3%A1s (Letöltés: 2024. 12. 20.)

erőszak erkölcsi szempontból is az egyik legsúlyosabb bűncselekmény. Azok a természetes védőgátak, amelyekkel egy egészséges, felnőtt személy rendelkezik, még csak most kezdenek kialakulni náluk. Mindent elhisznek, megbíznak az idegenben. Tökéletes célpontjaik, biztos prédáik ezeknek a digitális ragadozóknak.

Természetesen a drog, fegyver, gyógyszerek, emberkereskedelem és más ismert és nem ismert dolog, cselekmény sem maradhat ki a bűnözők repertoárjából, viszont ezekről és a hozzájuk kapcsolódó bűncselekményekről ebben a cikkben bővebben nem kívánok foglalkozni.

Az internet hasznos, izgalmas, csodálatos, határtalan és veszélyes. A fejlődés olyan mértékű, hogy mire megértjük az online világ egy kis részének a működését, addigra már teljesen megváltozik, megújul. Az egyszerű felhasználó nem tudja követni ezt változást, ez viszont a legtöbb esetben előnyhöz juttatja azokat a bűnelkövetőket, akik észreveszik ezt a technológiai lemaradást.

A bűnöldöző és a bűnmegelőző szervezeteknek a bűnesetek felderítése mellett kiemelt szerepük van a prevenció és az edukáció terén is. A lehető legtöbb formában, a rendelkezésre álló összes csatornán meg kell szólítani az információs társadalom minden tagját, így akár a potenciális áldozatokat. Nem lehet elégszer elmondani, oktatni mindazt, ami az adott esetben akár meg is védheti az embert az anyagi és erkölcsi károktól. Szélmalomharcnak tűnik, viszont a véleményem szerint nem az. Mindig létezik jó megoldás, csak kitartóan kell keresni, az üzenet minden esetben célba ér, hisz ez a célunk.

Az interneten, az online térben elkövetett bűncselekmények napjainkban valós, érezhető problémát jelentenek. A megoldás mindenkinél elérhető, élni kell vele, viszont megjelent egy csodafegyver is, amely mindkét oldal részére rendelkezésre áll. Akár már saját magát is fejleszteni képes és a hatását még megjósolni sem lehet. Ez nem más, mint a mesterséges intelligencia.¹¹ Egy olyan identitás, amit ha megfelelő korlátok között tartanak, bámmire képes lehet, bárki számára az online térben. A mesterséges intelligencia felhasználásával elkövetett bűncselekmények lehetséges módszerei határtalanok. Ez egy olyan új, ismeretlen kihívás mindenki számára, amelyet még korábban senki sem tapasztalt. Előttünk hever egy új világ, mindenkinek tenni kell azért, hogy biztonságos és élhető legyen, még ha az az online térben is van.

---

¹¹ Egy olyan, ember által létrehozott, előprogramozott identitás, amely már öntudattal rendelkezik, önmagától képes fejlődni, tanulni és döntéseket hozni. Az online térben való létezésének technológiai akadályai már nincs, fizikai manifesztációja nem korlátozott. Digitális törzsfejlődése során elérheti a szingularitást, amely emberi tudattal felfoghatatlan következményekkel járhat (saját meghatározás).

Tegyük élehetővé a digitális környezetünket, természetesen, az egészséges emberi kapcsolatok fenntartása mellett!

Csupor Máté¹ – Kéri Zoltán²
Szlovák-magyar közös siker

A Készenléti Rendőrség, a Nemzeti Nyomozó Iroda (a továbbiakban: **NNI**) és a volt Szlovák Nemzeti Bűnüldözési Ügynökség (ismertebb nevén NAKA, amely a 2024-es rendőrségi átszervezést követően már az ÚBOK nevet viseli) kifinomult és mély szakmai, valamint személyi kapcsolatain alapuló közös sikernek tudható be a magyarországi Rajkán 2022. július 12-én történt illegálisan tartott rengeteg lőfegyver, lőszer és robbanóanyag lefoglalása.

Előzményként szükséges röviden bemutatni a települést, amely a cselekmény helyszínéül szolgált. Rajka települése Magyarország észak-nyugati részében található, északról Szlovákia, nyugatról pedig Ausztria határolja.

A település közvetlenül érintkezik a szlovák határral, és a határt átlépve körülbelül 100 méterre a szlovák főváros, Pozsony illetékességi területe következik. 2007. november 15-én az Európai Parlament jóváhagyta Magyarország és nyolc másik állam (Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Szlovákia, Szlovénia) csatlakozását a schengeni övezethez. A csatlakozás következtében a határátlépés ellenőrzése megszűnt, ennek hatására kezdődött el egy nagyobb mértékű migrációs hullám Szlovákiából Magyarország felé. A rajkai alacsony ingatlanárakat kihasználva a pozsonyi lakosok elkezdtek átszivárogni és felvásárolni a település ingatlanjait, amelynek köszönhetően mára a település lakosságának több mint 70 %-a szlovák nemzetiségű. A megközelítőleg 8000 szlovák állampolgár jelenléte elősegítette azt, hogy a magyar titkosszolgálatok és bűnüldöző szervek előtt látencia keletkezett az átszivárgott szervezett bűnözői körök tagjaival szemben. A Rajkán élő szlovákok napi kapcsolataik, munkahelyeik és üzleti érdekeltységük rendszerint Pozsonyhoz köthető, Magyarország kizárólag lakóhelyet biztosít számukra.

A nagyszabású siker rövid előzménye egy három, egymással határos országot érintő, osztrák–szlovák–magyar közös akciónap volt, amelynek keretében a szlovák társhatóságok felkérték a nyomozóiroda munkatársait két magyarországi ingatlanban (Mosonmagyaróvár, illetve Rajka településen) házkutatás végrehajtására. A három

---

¹ Rendőr őrnagy, a KR NNI NBEFO III. Bűnüldözési Osztály osztályvezetője.

² Rendőr százados, a KR NNI NBEFO III. Bűnüldözési Osztály kiemelt főnyomozója.

ország bűnügyi szolgálata előre megbeszélve, egy időben csapott le több különböző helyszínen, majd az akciónap során Ausztriában és Szlovákiában letartóztatták a nemzetközi kábítószer-kereskedelemmel foglalkozó bűnszervezet tagjait.

A szlovák partnerszervtől kapott információk alapján az akciónappal párhuzamosan és azzal szoros összefüggésben a Készenléti Rendőrség bevetési egysége Rajkán, a Dunakiliti irányába vezető 1408-as úton megállítottak – közúti ellenőrzés céljából – egy szlovák rendszámú Jeepet és annak vezetőjét, S. Dusan szlovák állampolgárt. Az autó hátsó ülésén egy engedély nélkül tárolt 22-es kaliberű forgótáras éles lőfegyver szúrt szemet az intézkedő rendőröknek, akik ezután a gépkocsit alaposan átvizsgálták. Ennek során további 855 db éles lőszer került el.

A nem mindennapinak mondható „általános igazoltatás” alapos gyanút ébresztett a nyomozókban, hogy tüzetesen, maximális részletességgel átkutassák a szlovák férfi két rajkai ingatlanját.

Az egyik családi ház, amelyben a gyanúsított személy lakott a feleségével és két gyermekével, nem mindennapi látványt nyújtott. Az erődítménynek mondható családi ház erdős, kietlen területen feküdt, az illetéktelen és kíváncsi tekinteteknek egy három méter magas, betonkerítés szabott gátat, amely az egész területet határolta. A betonkerítéssel párhuzamosan az udvarban egy belső kerítés húzódott. Ebben a néhány méteres sávban harci kutyák védték az ingatlant.

A szóban forgó családi ház

Az NNI nyomozói úgy vélték, hogy az előzmények tükrében az „erődben” további fegyverek lehetnek, ezért a Terrorelhárítási Központ segítségét kérték a biztonságos bejutáshoz.

A házkutatás folyamán sorban kerültek elő lőfegyverek, hangtompítók, valamint az ezekhez használt kiegészítők. A másfél napon át tartó helyszíni munka meghozta az

eredményét, mivel összesen 7 kg robbanóanyagot (időzítőkkal, gyutacsokkal együtt), 59 db lőfegyvert, 45.499 db lőszer és 13 db hangtompítót foglalt le a rendőrség.

Az NNI sokat látott nyomozóit is meglepte az, amit a helyszínen láttak. A fegyverarzenálban az egészen kis kaliberű maroklőfegyverektől a távcsöves puskákig szinte minden volt a házban.

Nem túlzás azt mondani, hogy a ház szinten minden pontjáról, a legkülönbözőbb helyekről kerültek elő éles és betárazott lőfegyverek, a gyanúsított pámája alól, de még a női fehéreműk közül is.

A fegyverek lefoglalása után azokat a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (a továbbiakban: **NSZKK**) fegyverszakértői megvizsgálták, aminek eredményeként bebizonyosodott az, ami korábban csak feltételezés volt: minden lőfegyver élesnek bizonyult. A nyomozás további irányát viszont az befolyásolta igazán, amit az NSZKK szakértői a részletes és alapos munkájuknak köszönhetően több lőfegyver vonatkozásában is megállapítottak.

A szakértői vélemény rövid ismertetése előtt fontos megjegyezni: a fegyverek életútjának vizsgálata során világossá vált, hogy 59 darab lőfegyverből a gyanúsított és felesége kizárólag 40 darab tekintetében rendelkezett lőfegyvertartási engedéllyel, azokra is csak Szlovákia területére. A maradék 19 darab külön volt tárolva, a ház pincéjében lévő pánccsaszekrényben, a robbanóanyagok mellett. A szakértői vizsgálat világított rá, hogy miért voltak ezek külön tárolva. A 19 darabból 1 db vonatkozásában Németország rendőrsége rendelt el korábban körözést, mivel azt bűncselekmény során tulajdonították el, és az elkövető nem volt ismert a német rendőrök előtt.

A fegyverek életútjának ellenőrzésére a szlovákok rendelkezésre bocsátották a lőfegyverek bejegyzett tulajdonosváltásait. Az előzményadatok alapján a további 18 lőfegyver eredeti állapot szerint 4 mm-es, 6 mm-es, illetve úgynevezett „expanziós”

(engedélyhez nem, kizárólag regisztrációhoz kötött) fegyverek voltak Szlovákia területén, azonban az illegális átalakítás során vagy a csövük került megváltoztatásra, vagy pedig a bennük lévő keresztvas lett eltávolítva, amely után alkalmassá váltak éles, illetve nagyobb kaliberű lőszer kilövésére.

A fegyverek illegális átalakítása feltehetően a „stróman” személyek névleges vásárlása után történt.

A Szlovákiából kapott információk alapján vásárlóként megjelölt személyek feltehetően „stróman” szerepet töltenek be, nevezettek minimális ellenérték fejében a nevüket adták a lőfegyverek felvásárlásához – mint névleges végfelhasználók –, majd ezután a fegyvereket illegálisan birtokló, eladási dokumentációkon nem szereplő valódi tulajdonoshoz kerültek.

Az említett eladási és átalakítási procedúrának a legfőbb célja az, hogy olyan „fekete” fegyverek kerüljenek a nemzetközi fegyverpiacra, amelyek nem köthetők senkihez, illetve az, hogy a névleges tulajdonos ne ismerje a végfelhasználót, és az életútjuk követhetetlen legyen. A robbanóanyag, a sorozatlövő „fekete” fegyverek és a hangtompítók egyértelműen arról árulkodnak, hogy ezeket súlyos – akár életellenes – bűncselekmények végrehajtására szánták, aminek szerencsére az NNI nyomozói gátat szabtak.

A fenti módszerrel reaktivált és rendőrségek számára lekövethetetlen lőfegyverrel követték el többek között a 2015-ös párizsi terrortámadást a Charlie Hebdo szerkesztősége ellen. Az eset 2015. január 7-én történt, amikor két dzsihádistá fegyveres, Saïd és Chérif Kouachi megtámadta a *Charlie Hebdo* című francia satirikus hetilap párizsi szerkesztőségét. A támadásban 12 személy halt meg, és további 11 személy megsebesült. A támadók két nap rendőrségi hajsza után Dammartin-en-Goële iparterületén egy nyomda épületébe vették be magukat. A Kouachi fivérekkel kapcsolatban álló Amedy Coulibaly csütörtök reggel Montrouge-ban lelőtt egy rendőrt, és megsebesített egy embert, majd egy nappal később négy embert megölt, és tizenötöt túszul ejtett egy kóser szupermarketben. Január 9-én, pénteken délután a rendőrség a két helyszínen közel egyidejűleg indított akciókban végzett a támadókkal, és kiszabadította a túszoikat. A halálos áldozatok száma összesen 20 (köztük a három támadó), a sebesültek száma 21 volt, közülük több súlyos sérült.

A rajkai gyanúsítottól lefoglalt, átalakított lőfegyverek egy része a köztudatban „Skorpióként” ismert, rövid csövű, kihajtható válltámasszal rendelkező gépfegyver,

amelyet előszeretettel használtak mind Szlovákiában, mind Magyarországon elkövetett bérgyilkosságok és fegyveres bűncselekmények során. A „Skorpió” sajátossága, hogy méretéből adódóan jól elrejthető ruházatban, de mégis egy nagyon hatékony sorozatlövő fegyver.

VZ 61, alias „Skorpió”

A büntetőeljárás magas fokú szlovákiai érintettségére tekintettel az NNI győri osztálya kezdeményezte egy szlovák–magyar közös nyomozócsoport létrehozását. A nyomozócsoport megalakulása után a két ország rendőrsége a tulajdonosként bejegyzett „stróman” személyek vonatkozásában nyomozást végzett, amelynek eredményeként megállapítást nyert, hogy a nevükre mindösszesen 3 év alatt (2014, 2015, 2016) közel 600 hasonló hatástalan, illetve kis kaliberű fegyver került regisztrálásra. A közös célok egyike: ezekből minél többet megtalálni és lefoglalni.

A négy személyből egy különösen érdekes bűnügyi előélettel rendelkezett. Ez a személy, Ján H. életvitelszerűen a szlovákiai Ruzomberok (Rózsahegy) településen található kétszintes épületben lakott, ami egy esztergályosműhely volt. Ennek egy részét alakította át lakóhelyévé. A kezdeti információk árulkodók voltak, mivel Ján H. bejelentett munkahellyel nem rendelkezett, a fenti ingatlanban lőteret kívánt kialakítani, amelynek engedélyezése folyamatban volt. 2016-ban Ján H.-t Szlovákiában jogerősen elítélték lőfegyverekkel kapcsolatos bűncselekmény miatt, amelyért kapott szabadságvesztésének végrehajtását a bíróság felfüggesztette. Ennek hatálya az NNI látókörében kerülésekor még javában tartott.

A közös nyomozócsoport a fenti információk ellenőrzése és a strómanok elszámoltatása céljából 2023. április 19-én akciót szervezett Szlovákia területén, amelyben a KR NNI Győri osztálya 8 főt delegált. A végrehajtott akció során a két ország rendőrei közösen, három helyen tartottak kutatást a stróman személyek lakóhelyein. Az akciónap eredményeként azonosításra került Ján H. ingatlanjában egy fegyverek reaktiválásra és hangtompítók készítésére szolgáló esztergályosműhely, ahonnan összesen 14 db lőfegyver, megközelítőleg 2000 db lőszer, 40 db fegyvertár, 29 db hangtompító és 7 db különböző gránát került lefoglalásra.

A szlovák partnerszerv a fentiek miatt Ján H.-t gyanúsítottként hallgatta ki. A szlovák fél kezdeményezésére a bíróság elrendelte a gyanúsított személy vizsgálati fogságát.

A nyomozás során 600 lőfegyver sorozatszámok ellenőrzése céljából segítséget nyújtott a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ, Interpol Magyar Nemzeti Iroda, valamint az EUROPOL-on keresztül szinte az összes európai rendőrség. A társhatóságok rendszereiben keresztellenőrzés eredményeként három esetben született pozitív egyezőség a lőfegyver sorozatszámok tekintetében. Három lőfegyver Dél-Afrika területéről került évekkal ezelőtt eltulajdonításra. Több lőfegyverre vonatkozóan merült fel bűnügyi adat Spanyolországban, Svédországban, miszerint azokat fegyveres bűncselekmények során használták fel.

A közös nyomozócsoport fennállása alatt a két ország rendőreinek látókörében került egy – szintén – Rajkán lakó szlovák férfi, valamint egy életvitelszerűen Szlovákiában tartózkodó olyan személy, akik szorosan kapcsolódtak S. Dusan-hoz. A felderítésük és elszámoltatásuk megszervezése után kezdetét vette a nyomozócsoport második közös akciója. 2023 szeptemberében a magyar és szlovák rendőrök közös akciónap keretében egy időben kutatást tartottak a két szlovák férfi lakóhelyén. A szomszédos országban megközelítőleg 10.000 db engedéllyel tartott lőszer és lőfegyverek kerültek elő, a rajkai házában 70 db engedély nélkül tartott lőszer és csekély mennyiségű kábítószer foglalt le a magyar rendőrség.

A közös nyomozócsoport céljának meghatározását vizsgálva az abszolút sikeresnek mondható, mivel a fent leírtak jól tükrözik, hogy európai szintű, illetve az európai határokat is átlépő szervezet, illetve annak tagjai kerültek azonosításra. Feltérképezésre került egy szervezett bűnözői kör, amely fő profilja a fegyverkereskedelem, viszont a szervezeti struktúra egyes tagjai között a kapcsolat

nem volt megállapítható. A nyomozócsoport közös sikerének könyvelhető el a Szlovákia területén felszámolt illegális lőfegyver átalakító és hangtompító gyártó műhely, amelyet Ján H. szlovák állampolgár működtetett. E személy büntetőjogi felelősségre vonása akadályt képezett annak vonatkozásában, hogy a jövőben illegálisan átalakított, névhez nem köthető lőfegyverek kerüljenek illetéktelen személyek kezébe, amellyel feltehetően súlyos, a társadalomra nézve különösen veszélyes bűncselekményt követhessenek el.

Az NNI a nyomozását 2024 végén lezárta, azt vádemelési javaslattal elküldte a Mosonmagyaróvári Járási Ügyészségnek. A beszerzett bizonyítékok alapján Dusan S. vonatkozásában lőfegyverrel, lőszerrel és robbanóanyaggal visszaélés, valamint kiskorú veszélyeztetése, felesége lőfegyverrel visszaélés és kiskorú veszélyeztetése tekintetében sértette meg a törvényt.

Minden kedves Olvasójának áldott karácsonyi ünnepeket és sikerekben gazdag, boldog új évet kíván a

Magyar
BŰNÜLDÖZŐ

Szerkesztősége és kiadója, a

